

Evaluering av sentrale punkter i eksisterende forvaltningsplan for store rovdyr i region 6 Midt-Norge

**Sekretariatet for
rovviltnemnda i region 6 Midt-Norge**

Januar 2017

Innhold

1. Bakgrunnen for evalueringen	3
2. Evalueringen av rovviltartenes overlevelse	4
2.1 Bestandsmål og forvaltningsområde for bjørn	4
2.1.1 Lisensfelling av bjørn som bestandsregulerende tiltak	8
2.1.2 Konklusjonen for bjørn og forvaltningsplanen	9
2.2 Bestandsmål og forvaltningsområde for jerv	10
2.2.1 Lisensfelling av jerv som bestandsregulerende tiltak	11
2.2.2 Konklusjonen for jerv og forvaltningsplanen	13
2.3 Bestandsmål og forvaltningsområde for gaupe	14
2.3.1 Kvotejakt på gaupe som bestandsregulerende tiltak	16
2.3.2 Konklusjonen for gaupe og forvaltningsplanen	17
3. Evaluering av forvaltningsplan for rovvilt Region 6 – Reindrift	19
3.1 Bakgrunnen for evalueringen	19
3.2 Utvikling og vurdering for Nord-Trøndelag reinbeiteområde	21
3.3 Utvikling og vurdering for Sør-Trøndelag/Hedmark reinbeiteområde	22
3.4 Tapsutvikling brutt ned på reinbeitedistrikt	22
3.5 Forvaltning av rovdyr i kalvingsområdene for tamrein	28
3.6 Oppsummering og konklusjon - reindrift	29
4. Evaluering av byrdefordelingsprinsippet, soneforvaltning og forutsigbarhet	30
4.1 Bakgrunnen for evalueringen	30
4.2 Byrdefordelingsprinsippet	30
4.3 Forvaltningsplan og forutsigbarhet	34
5. Referanser	36
6. Vedlegg	37
6.1 Forvaltningsområdet for bjørn i gjeldende forvaltningsplan	37
6.2 Forvaltningsområde for jerv i gjeldende forvaltningsplan	38
6.3 Forvaltningsområde for gaupe i gjeldende forvaltningsplan	39
6.4 Kart - dokumenterte og antatte ynglinger av jerv i perioden 2005 – 2016	40
6.5 Kart - dokumenterte og antatte familiegrupper av gaupe i perioden 2005 – 2016	41
6.6 Kart over reinbeitedistriktene i region 6 Midt-Norge	42
6.7 Erstattet tap forvoldt av bjørn på sau i perioden 2005 – 2016	43
6.8 Erstattet tap forvoldt av jerv på sau i perioden 2005 – 2016	43
6.9 Erstattet tap forvoldt av gaupe på sau i perioden 2005 – 2016	44
6.10 Erstattet tap forvoldt av ulv på sau i perioden 2005 – 2016	44
6.11 Erstattet tap forvoldt av kongeørn på sau i perioden 2005 – 2016	45
6.12 Erstattet tap forvoldt av uspes. fredet rovvilt på sau i perioden 2005 – 2016	45
6.13 Erstattet tap forvoldt av bjørn på rein i perioden 2005 – 2016	46
6.14 Erstattet tap forvoldt av jerv på rein i perioden 2005 – 2016	46
6.15 Erstattet tap forvoldt av gaupe på rein i perioden 2005 – 2016	46
6.16 Erstattet tap forvoldt av ulv på rein i perioden 2005 – 2016	47
6.17 Erstattet tap forvoldt av kongeørn på rein i perioden 2005 – 2016	47
6.18 Erstattet tap forvoldt av uspes. fredet rovvilt på rein i perioden 2005 - 2016	47
6.19 Sau og lam på utmarksbeite 1985 – 2016	48
6.20 Tapsprosent på sau og lam 1970 – 2016	48

1. Bakgrunnen for evalueringen

Under møte i rovviltnemnda den 26. mai 2016 vedtok nemnda i sak 31/16 følgende: Rovviltnemnda ber sekretariatet med sekretariatsgruppen starte evalueringen av følgende punkter:

- Sikring av rovviltartenes overlevelse gjennom oppfylling av Stortingets bestandsmål
 - Er bestandsmålet oppnådd for hver av de tre artene region 6 har bestandsmål for og er bestandsmålet oppnådd innenfor de definerte yngleområdene for bjørn, jerv og gaupe?
 - Fungerer ordinær kvotejakt og lisensfelling som bestandsregulerende tiltak i tråd med føringer i forvaltningsplanen og målsettingen i rovviltforliket?
- Lavere konflikter og å sikre næringsdrift, herunder aktiv bruk av utmarksbeite, gjennom målrettede virkemidler
 - Forvaltning av rovdyr i kalvingsområdene for rein
 - Forvaltningsplanen er bygd opp om byrdefordelingsprinsippet. Er byrdefordelingsprinsippet reelt eller tar deler av regionen uforholdsmessig stor andel av byrdene? Er byrdefordelingsprinsippet med på å redusere konflikten og sikre næringsdrift, herunder bruk av utmarksbeite?
 - Vil en overgang til mer tydelig soneforvaltning medføre lavere konflikter og sikre næringsdrift, herunder bruk av utmarksbeite?
- Forutsigbarhet
 - Gir dagens forvaltningsplan større forutsigbarhet for berørte parter

Sekretariatet har, sammen med sekretariatsgruppen, jobbet med evalueringen høsten 2016. Evalueringen vil bli lagt frem under nemndas arbeidsmøte/nemndsmøte 18. – 19. januar 2017, og vil bli et viktig bidrag i forbindelse med revideringen av forvaltningsplanen for store rovdyr i region 6 Midt-Norge. For hvert av punktene som er omfattet av evalueringen vil sekretariatet foreta konkrete vurderinger og anbefalinger ovenfor rovviltnemnda om veien videre. Sekretariatsgruppen hadde et arbeidsmøte den 17. november 2016 der punktene under evalueringen ble gjennomgått, samt et telefonmøte torsdag den 12. januar 2017.

Fram til rovviltforliket i 2011 ble bestandsmålet oppnådd ved å være på eller over bestandsmålet. Rovviltforliket sier i punkt 2.1.7 sier at rovviltforvaltningen skal skje på en slik måte at antall ynglinger skal holdes så nær bestandsmålet som mulig. Dette betyr at hvis antall ynglinger/familiegrupper ligger over, eller under bestandsmålet så er ikke bestandsmålet oppnådd. Krange m.fl. (2016) påpeker at det er en svært utfordrende oppgave, om ikke umulig, for rovviltnemndene å forvalte rovdyr med eksakte bestandsmål.

Rovviltforskriften (§1) og rovviltforliket fra 2011, punkt 2.2.19 setter krav om tydelig soneforvaltning i rovviltforvaltningen. Signaler fra sittende regjering har forsterket kravet om tydeligere soneforvaltning. Med bakgrunn i dette har rovviltnemnda fastsatt yngleområder for bjørn, jerv og gaupe.

2. Evalueringen av rovviltartenes overlevelse

Sikring av rovviltartenes overlevelse gjennom oppfylling av Stortingets bestandsmål

- Er bestandsmålet oppnådd for hver av de tre artene region 6 har bestandsmål for og er bestandsmålet oppnådd innenfor de definerte yngleområdene for bjørn, jerv og gaupe?
- Fungerer ordinær kvotejakt og lisensfelling som bestandsregulerende tiltak i tråd med føringer i forvaltningsplanen og målsettingen i rovviltforliket?

Sekretariatet vil her foreta en artsspesifikk gjennomgang.

2.1 Bestandsmål og forvaltningsområde for bjørn

Bestandsmålet på tre årlige ynglinger for bjørn er ikke oppnådd. Etter at ny matematisk modell (Bischof & Swenson 2010) for beregningene av antall årlige ynglinger ble innført i 2010 har estimert antall ynglinger variert fra 2,3 i 2010 (Tobiassen m.fl. 2011) til 1,4 i 2015 (Aarnes m.fl. 2016). I henhold til figur 1 ser vi at antall estimerte ynglinger av bjørn er nedadgående (se fig. 1).

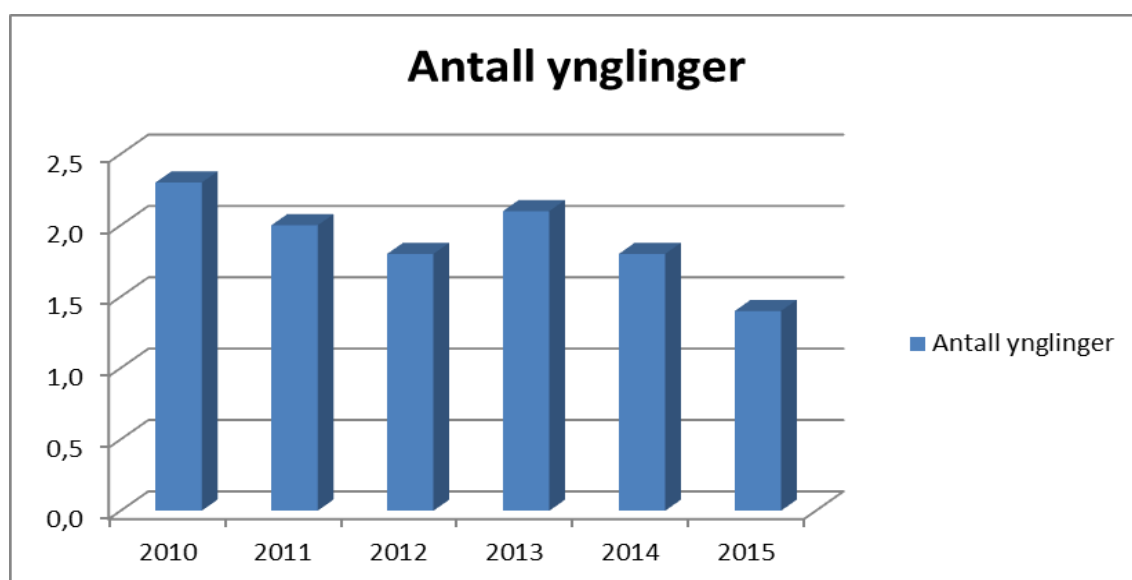

Fig 1: Antall estimerte ynglinger i perioden 2010 – 2015 (www.rovdata.no)

Størrelsen og plassering av dagens forvaltningsområde for bjørn i region 6 vurderes som gunstig i forhold til fremtidig måloppnåelse (Krange m.fl. 2016). Med få unntak så befinner alle registrerte binner seg innenfor dagens forvaltningsområde for bjørn (se fig. 2, 4 og 5). Linnell m.fl. (2015) konkluderte med at indre deler av Nord-Trøndelag er det best egnede forvaltningsområde for bjørn i region 6 Midt-Norge. Videre sier Linnell m.fl. (2016) at en etablering av et forvaltningsområde for bjørn utenfor Nord-Trøndelag ikke vil øke muligheten for å oppnå bestandsmålet på tre årlige ynglinger i region 6.

Fig 2: Kart over forvaltningsområdet for bjørn i region 6 Midt-Norge med sirkel (10 km) rundt observasjoner av binner registrert i perioden 2010 – 2015 (NINA Rapport 1268-2016)

Årsaken til at vi opplever en tilbakegang i bjørnebestanden i vår region kan være de svenske tiltakene for å redusere bjørnetetthet i kalvingsområder for tamrein på svensk side av grensen. Dette kan bety høyere dødelighet på bjørner som har sine leveområder på begge sider av grensen til Sverige, og lavere innvandringsrate inn i den norske delen av bestanden. Dette vil gjøre det vanskeligere å oppnå bestandsmålet på tre årlige ynglinger.

Et annet moment er antall innsendte prøver som også går ned (se fig. 3). Det kan være flere årsaker til dette, men utfordringen med å holde allmennhetens interesse og motivasjon for å samle inn ekskrement prøver fra bjørn blir større for hvert år. For å øke motivasjonen for innsamling av prøver har Statens naturoppsyn i 2016, i samarbeid med Lierne Nasjonalparksenter og forvaltningsknutepunktet Naturporten, startet et prøveprosjekt for at det skal bli enklere for allmennheten å levere inn prøver. Dette går i enkelthet ut på å plassere ut mottakskasser for innlevering av prøver. Dette blir i første omgang utprøvd i Indre Namdalen, men det kan være aktuelt å utvide prosjektet til andre deler av regionen der det er regulær forekomst av bjørn.

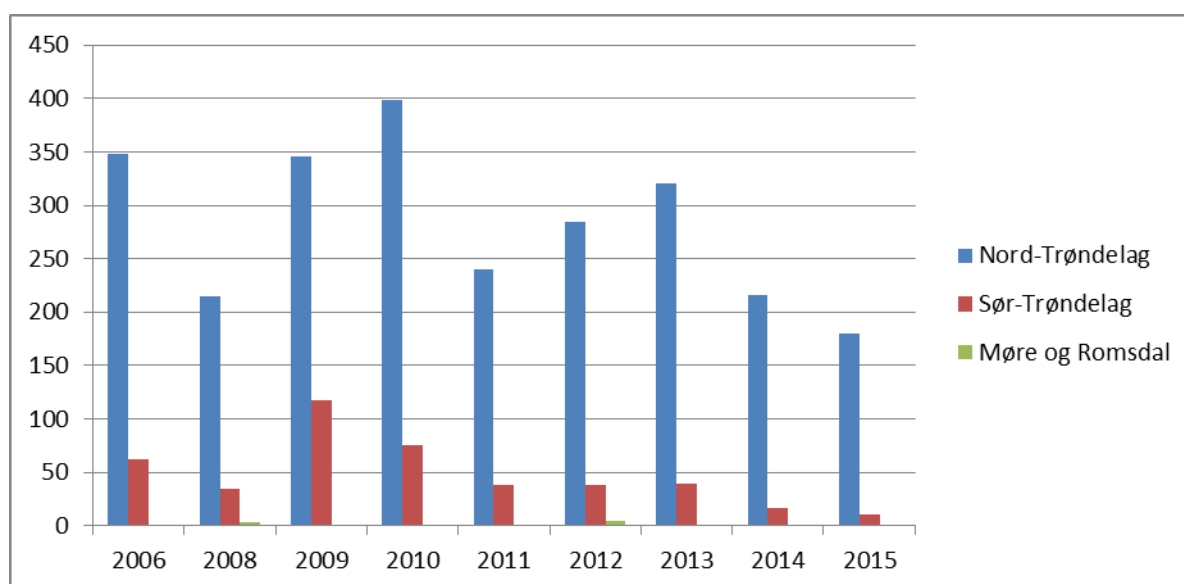

Fig 3: Antall innsamlede prøver for DNA-analyse av bjørn (www.rovdata.no)

Med unntak av tre forskjellige binner er alle binnene som er registrert i Nord-Trøndelag befunnet seg innenfor dagens forvaltningsområde for bjørn. Disse tre binnene går under benevnelsen NT4, NT13 og NT46 (se fig 4). NT4 ble registrert oppi Ogdal i Steinkjer

kommune i 2006, men ble felt den 10. mai 2007 i Strömsund kommune i Jämtland, Sverige. NT13 og NT45 er mor (NT13) og datter (NT46) og har hatt tilholdssted både innenfor og utenfor forvaltningsområdet for bjørn hovedsakelig i Grong kommune. NT13 ble felt under skadefelling i Grong kommune den 29. juli 2010. NT46 lever mest sannsynlig fortsatt i det samme området. Siste fungerende DNA-analyse er fra Folmerfjellet, vest for E6 i Grong kommune den 2. september 2015.

I Sør-Trøndelag er det registrert tre forskjellige binner fra 2006 og frem til dags dato. Dette er ST13, ST 15 og HE119 (se fig. 5). ST13 er registrert kun en gang i Orkdal kommune den 5. september 2010. Den er ikke gjenfunnet etter denne dato, hverken i Norge eller Sverige. ST15 er fra en DNA-analyse fra prøve innsamlet i Røros kommune den 9. september 2011, og den er heller ikke registrert etter dette. HE119 ble registrert i Sør-Trøndelag den 24. september 2012, senere i Hedmark samme år og i 2013. Den er ikke registrert etter 1. oktober 2013 i Engerdal kommune.

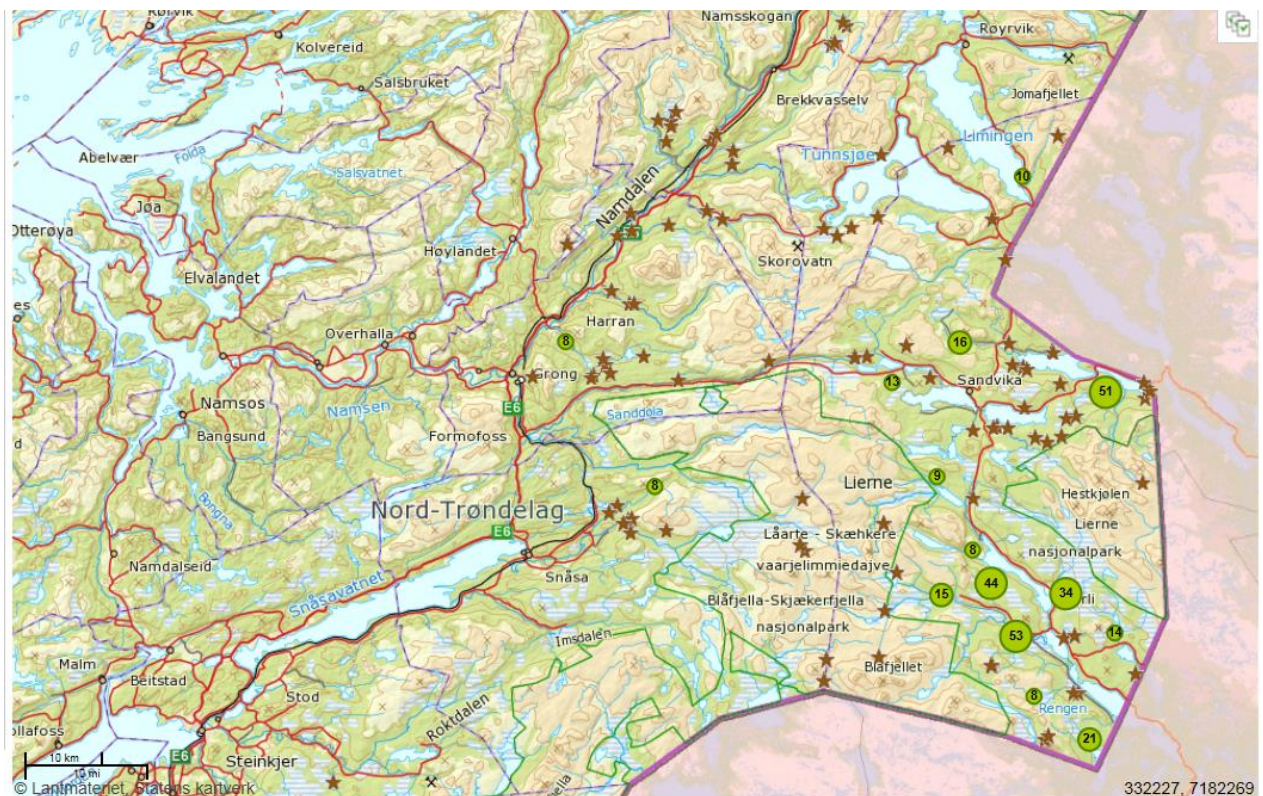

Fig 4: Fordeling av binner i Nord-Trøndelag i perioden 2006 – 2014 (www.rovbase.no)

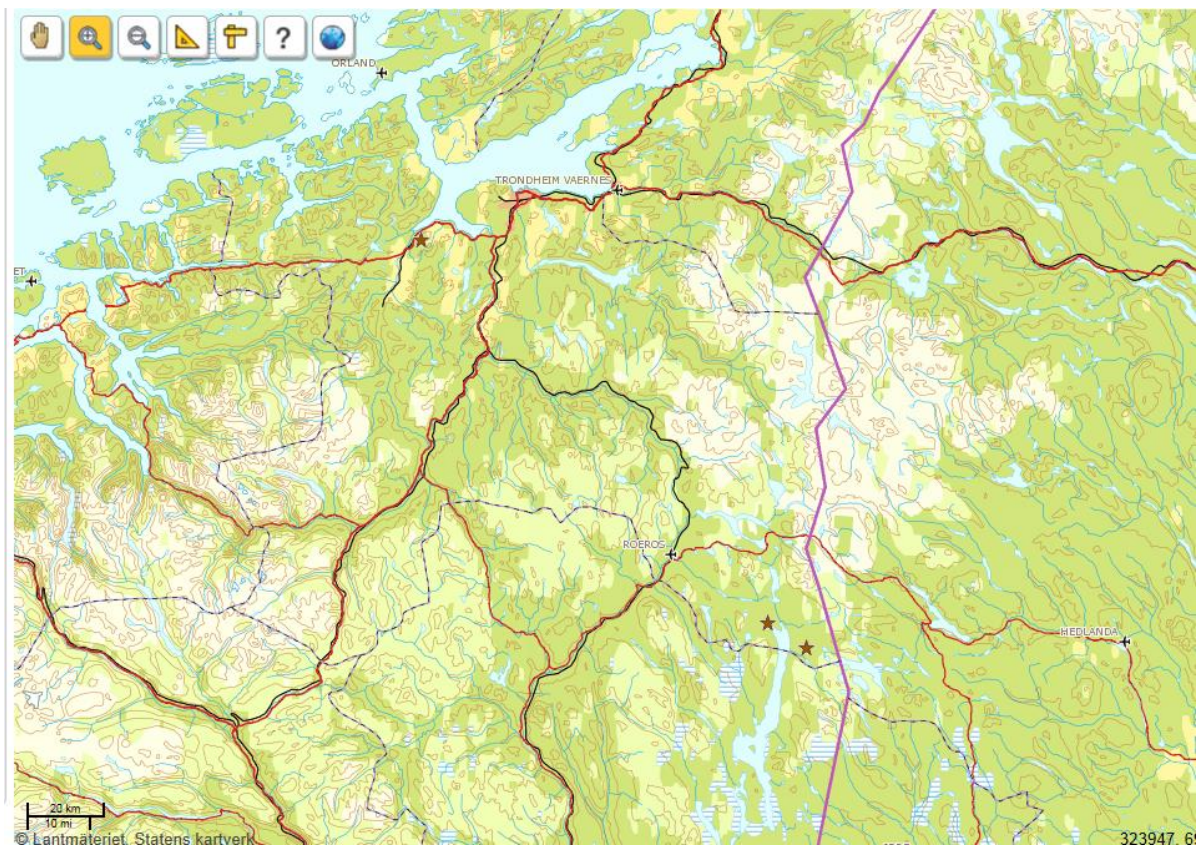

Fig 5: Fordeling av binner i Sør-Trøndelag i perioden 2006 – 2014 (www.rovbase.no)

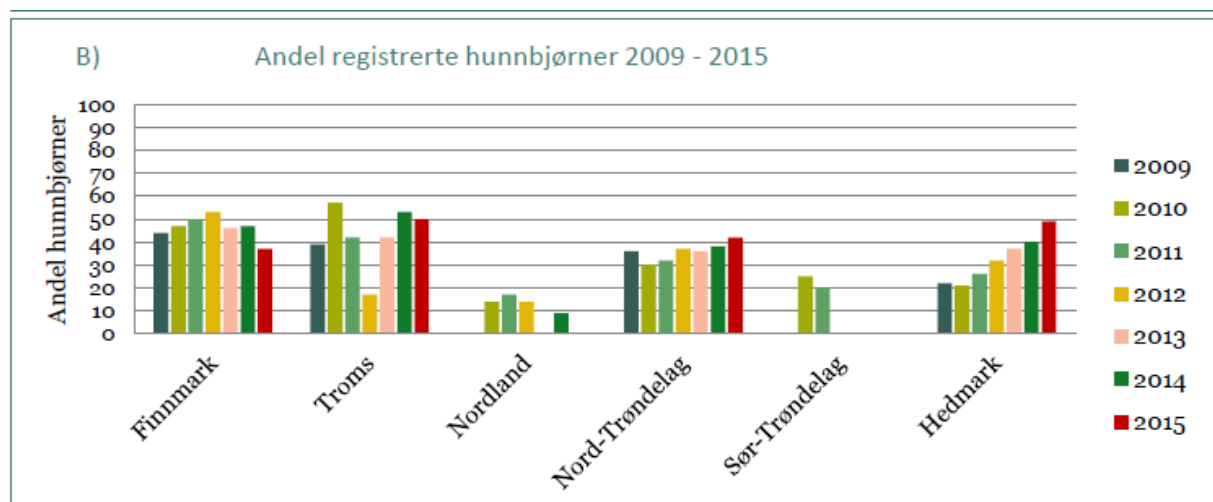

Fig 6: Andel registrerte hunnbjørner i perioden 2009 – 2015 (Aarnes m.fl. 2016)

Selv om antall bjørner i region 6 har gått ned som vist i figur 7, så har andelen binner i bjørnebestanden gått opp (se fig 6). I regionen er det nå ca. 40 % binner, noe som er målsettingen i rovviltforlikets fra 2011 (rovviltforlikets punkt 3.1). Det er ikke felt binner innenfor forvaltningsområdet.

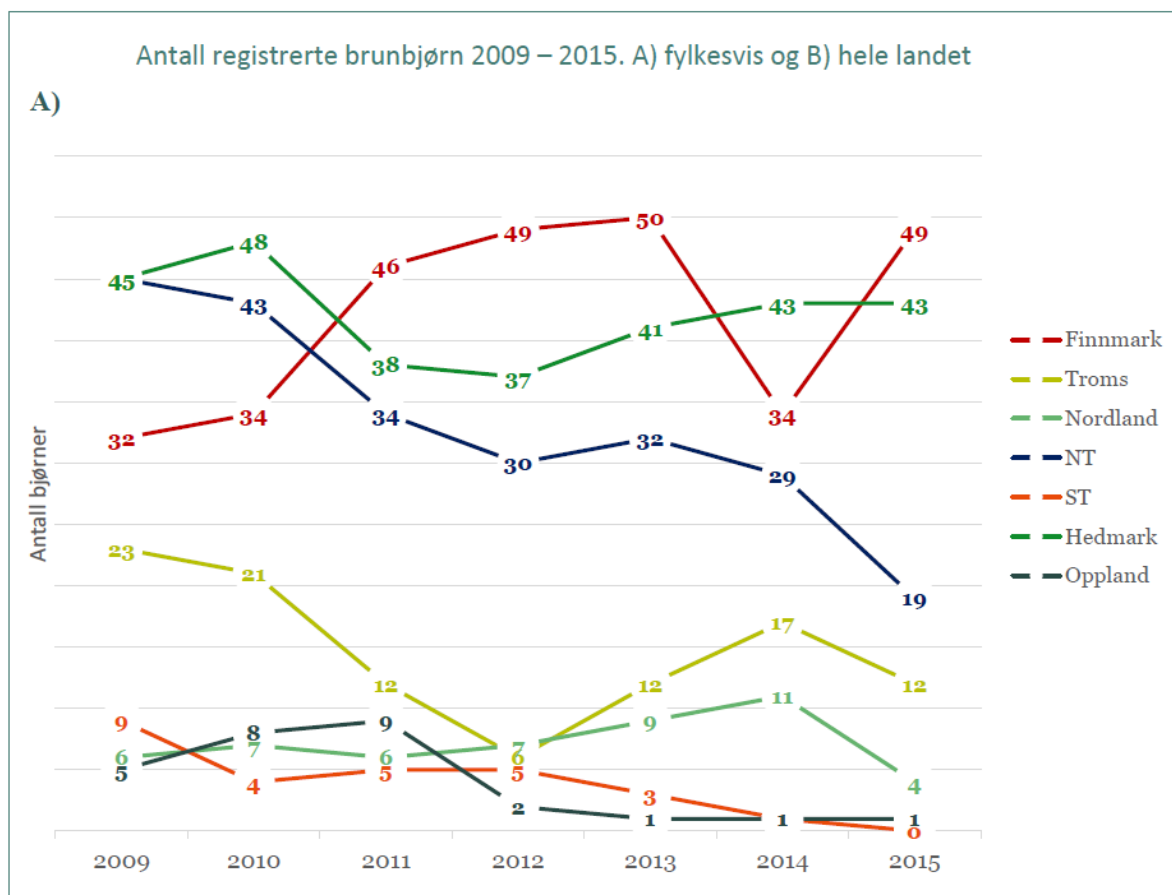

Fig 7: Antall fylkesvis registrerte brunbjørner i perioden 2009 – 2015 (Aarnes m.fl. 2016)

2.1.1 *Lisensfelling av bjørn som bestandsregulerende tiltak*

Dagens bestand av bjørn er under bestandsmålet på 3 årlige ynglinger. Dette medfører at det ikke er åpnet opp for lisensfelling av bjørn innenfor forvaltningsområdet. Lisensfelling av bjørn er krevende og fungerer dårlig som bestandsregulerende tiltak for bjørn. Av de 25 døde bjørnene som er registrert i region 6 siden 2005 er kun tre av dem felt i forbindelse med lisensfelling, alle i oktober 2009. Disse ble felt henholdsvis den 8. oktober (2 sty.) i Selbu og Røros kommuner, samt den 15. oktober i Namsskogan kommune. Felles for disse er at det i 2009 kom sporsnø i slutten av lisensfellingsperioden. Figur 8 viser en oversikt over døde bjørner i Nord- og Sør-Trøndelag fra 2005 og til og med 2016. Det er ikke felt bjørn i Møre og Romsdal denne perioden.

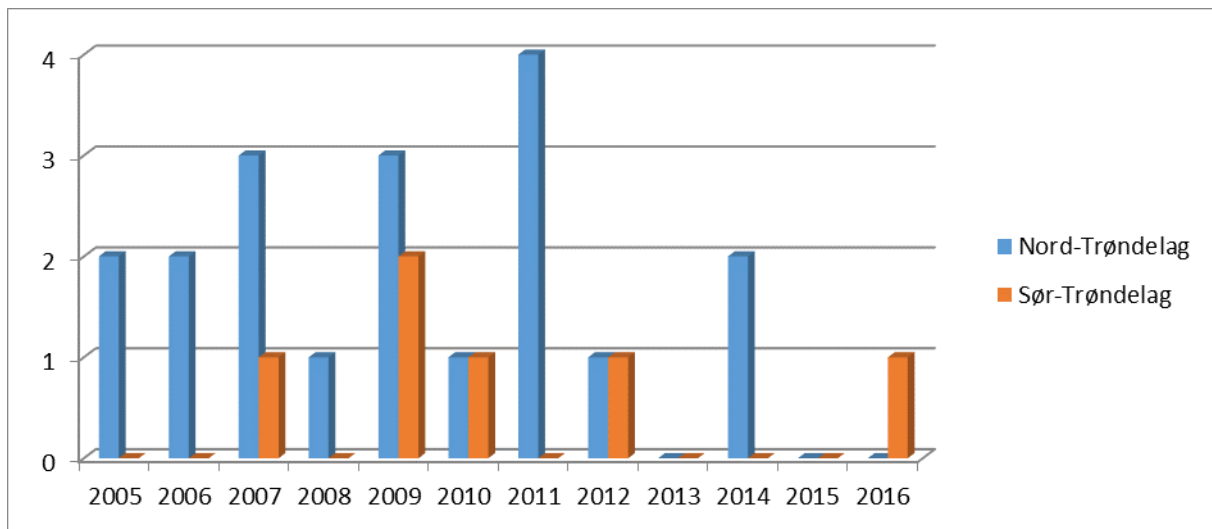

Fig 8: Antall døde bjørner i region 6 Midt-Norge i perioden 2005 – 2016 (www.rovbase.no)

2.1.2 Konklusjonen for bjørn og forvaltningsplanen

Er bestandsmålet oppnådd for hver av de tre artene region 6 har bestandsmål for og er bestandsmålet oppnådd innenfor de definerte yngleområdene for bjørn, jerv og gaupe?

- Bestandsmålet for bjørn er ikke oppnådd, men:
 - Dagens avgrensning av forvaltningsområdet for bjørn er godt tilpasset forekomsten av binner i region 6 Midt-Norge
 - Noe av årsaken til manglende måloppnåelse er utenforliggende årsaker som bl.a. svenskenes målsetting om å redusere bjørnebestanden i kalvingsområdene til reindriften. Dette kan bety høyere dødelighet på bjørner som har sine leveområder på begge sider av grensen til Sverige, og lavere innvandringsrate inn i den norske delen av bestanden.
 - Dette vil gjøre det vanskeligere å oppnå bestandsmålet på tre årlige ynglinger.

Fungerer ordinær kvotejakt og lisensfelling som bestandsregulerende tiltak i tråd med føringer i forvaltningsplanen og målsettingen i rovviltforliket?

- Lisensfelling er krevende og fungerer dårlig som bestandsregulerende tiltak for bjørn.
- Med unntak av Sør-Trøndelag i 2009 har aldri kvoten vært en begrensende faktor i forbindelse med lisensfelling.

2.2 Bestandsmål og forvaltningsområde for jerv

Bestandsmålet for jerv i region 6 Midt-Norge er 10 årlige ynglinger, noe som er oppnådd hvert år siden 2005. Antall ynglinger denne perioden har variert fra 10 ynglinger til 15 ynglinger (se figur 9). Siste registreringsår ble det dokumentert eller antatt at det var 11 ynglinger i region 6, hvorav 4 i Nord-Trøndelag, 3 i Sør-Trøndelag og 4 i Møre og Romsdal (Brøseth & Tovmo 2016).

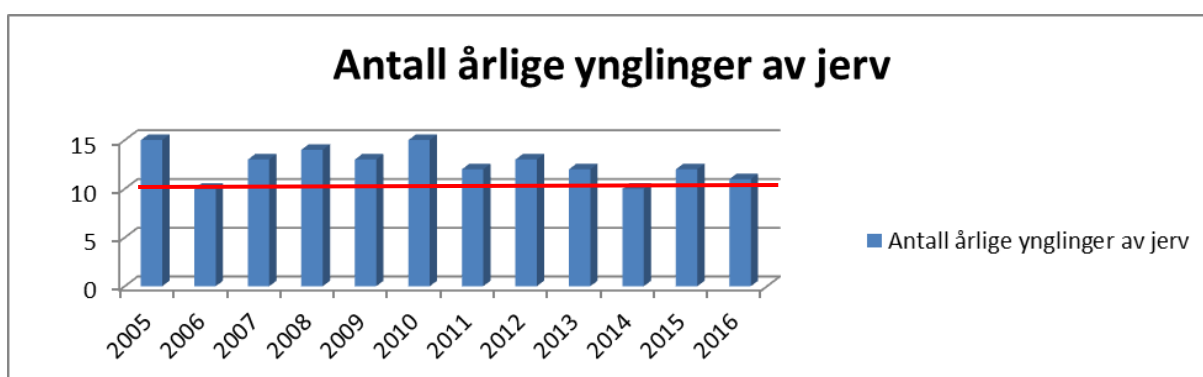

Fig. 9: Antall ynglinger av jerv i perioden 2005 – 2016. Rød linje angir bestandsmålet på 10 årlige ynglinger (www.rovbase.no)

I gjeldende forvaltningsplan omtales forvaltningssonen for jerv som «*område med mål om ynglende jerv*». Det optimale hadde vært at regionens bestandsmål hadde blitt oppnådd innenfor forvaltningsområde for jerven hvert år. Imidlertid er det slik at selv om bestandsmålet samlet sett er oppnådd for regionen hvert år siden 2005, er det kun et år (2005) at bestandsmålet er oppnådd innenfor det definerte forvaltningsområdet for jerv. Med tanke på regionens bestandsmål på 10 årlige ynglinger telles alle dokumenterte eller antatte ynglinger, både de innenfor yngleområdet og de utenfor.

Imidlertid er det slik at selv om bestandsmålet er oppnådd for regionen hvert år siden 2005, er det kun et år (2005) at bestandsmålet er oppnådd innenfor det definerte forvaltningsområdet for jerv. Alle årene fra og med 2006 og frem til i dag har ynglinger utenfor forvaltningsområdet måtte blitt telt med for at regionens bestandsmål på 10 årlige ynglinger skulle blitt oppnådd (se tab. 1).

Forvaltningsplanen for store rovdyr i region 6 Midt-Norge sier at regionens bestandsmål på 10 årlige ynglinger skal fordeles med 4 ynglinger i Nord-Trøndelag, 3 i Sør-Trøndelag og 3 i Møre og Romsdal (Rovviltneemnda i region 6 2013).

Tabell 1 viser Sør-Trøndelag har oppnådd det *fylkesvise bestandsmålet* på 3 ynglinger i 9 av 12 år. I Møre og Romsdal har en også oppnådd målet i 9 av 12 år. I Nord-Trøndelag har en derimot ligget godt over det fylkesvise bestandsmålet hvert år fra og med 2005, og fram til 2016. Dataene over denne 12 års periode viser at en samlet sett har ligget på eller over bestandsmålet for regionen i hele perioden.

I perioden 2005 – 2016 er det altså kun Nord-Trøndelag som har på eller over det fylkesvise bestandsmålet hvert år. Med unntak av 2016 har man også vært på eller over det fylkesvise bestandsmålet *innenfor* område med mål om ynglende jerv i Nord-Trøndelag (se tab. 1).

I Sør-Trøndelag og Møre og Romsdal er det derimot langt sjeldnere at det fylkesvise målet er oppnådd innenfor området med mål om ynglende jerv, Møre og Romsdal har oppnådd sitt fylkesvise bestandsmål innenfor område med mål om ynglende jerv i 3 av de 12 årene. I Sør-Trøndelag skjedde dette kun i 2015 (se tab. 1). Møre og Romsdal sin del av Trollheimen var yngleområde for jerv helt frem til 2011. Dataene i tabell 1 er basert på dagens yngleområde for jerv i Møre og Romsdal.

Tabell 1: Oversikt over antall ynglinger i perioden 2005 – 2016 totalt og fylkesvis innenfor forvaltningsområde for jerv, samt totalt for regionen/fylkene. Grønne/røde felt angir om bestandsmålet er oppnådd/ikke oppnådd innenfor forvaltningsområdet regionvis/fylkesvis (www.rovbase.no).

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
I forvaltningsområdet	13	6	9	9	9	8	8	9	7	5	9	7
Totalt i region 6	15	10	13	14	13	15	12	13	12	10	12	11
I forvaltningsområdet	9	5	8	4	4	5	4	7	4	4	6	2
Totalt i Nord-Trøndelag	9	5	8	5	6	7	5	8	6	6	7	4
I forvaltningsområdet	2	0	0	1	2	1	2	1	2	0	3	2
Totalt i Sør-Trøndelag	3	3	2	3	4	4	2	3	3	1	4	3
I forvaltningsområdet	2	1	1	4	3	2	2	1	1	1	0	3
Totalt i Møre og Romsdal	3	2	3	6	3	4	5	2	3	3	1	4

Krange m.fl. (2016) vurderer sonene i region 6 til å være store nok til å oppnå bestandsmålet, samt at plasseringen av sonene i Nord- og Sør-Trøndelag inntil den svenske bestanden vurderes som fornuftig. Videre påpeker Krange m.fl. (2016) at jervesonen i Møre og Romsdal og vest i Sør-Trøndelag koordineres med rovviltsregion 3 og 5.

Selv om forvaltningsområdet for jerv teoretisk sett er store nok til å oppnå bestandsmålet innenfor, har dette kun skjedd i 2005 for regionen samlet sett. Dette selv om bestandsmålet for regionen er oppnådd hvert år i samme periode, når ynglinger både utenfor og innenfor forvaltningsområdet medregnes. Ser man på fylkesnivå er det kun Nord-Trøndelag, med unntak av 2016, hvor det fylkesvise bestandsmålet blir oppnådd innenfor forvaltningsområdet hvert år. Sør-Trøndelag har kun oppnådd sitt fylkesvise bestandsmål innenfor forvaltningsområdet i 2015, mens i Møre og Romsdal har dette skjedd kun i 3 av de 12 årene i perioden 2005 - 2016. Når ynglinger både utenfor og innenfor forvaltningsområdet medregnes så har Sør-Trøndelag oppnådd sitt fylkesvise bestandsmål i 9 av de 12 årene, mens Møre og Romsdal har oppnådd sitt fylkesvise bestandsmål i 9 av de 12 årene (se tab. 1).

Så selv om Krange m.fl. (2016) vurderer sonene i regionen til å være store nok, er forvaltningsområdene for jerv i Sør-Trøndelag og Møre og Romsdal i praksis for små til at det fylkesvise bestandsmålet kan oppnås innenfor området. Dette kan bl.a. medføre at terskelen for å innvilge skadefellingstillatelse på jerv innenfor forvaltningsområdet i Sør-Trøndelag og Møre og Romsdal er høyere enn den er i Nord-Trøndelag. Forvaltningsområdet for jerv i Nord-Trøndelag er godt tilpasset det fylkesvise bestandsmålet både i størrelse og arrondering.

2.2.1 *Lisensfelling av jerv som bestandsregulerende tiltak*

Lisensfelling av jerv er krevende og fungerer dårlig som bestandsregulerende tiltak for jerv. Med unntak av sesongen 2008/09, hvor i overkant av 60 % av kvoten ble lisensfelt, har

andelen av kvoten som er lisensfelt ligget mellom 25 – 40 %. Andelen av døde jerver som er felt under lisensfelling vil naturlig nok være høyere (se fig. 10). Miljødirektoratet har gjennomført ekstraordinære uttak av jerv i form av hiuttak og uttak av enkeltindivider av jerv under hele perioden, og dette uttaket utgjør hovedtyngden av «døde jerv skadefelt» i figur 10. I tillegg kommer enkelte vellykkede skadefellingstillatelser gitt enten til kommune eller reinbeitedistrikt.

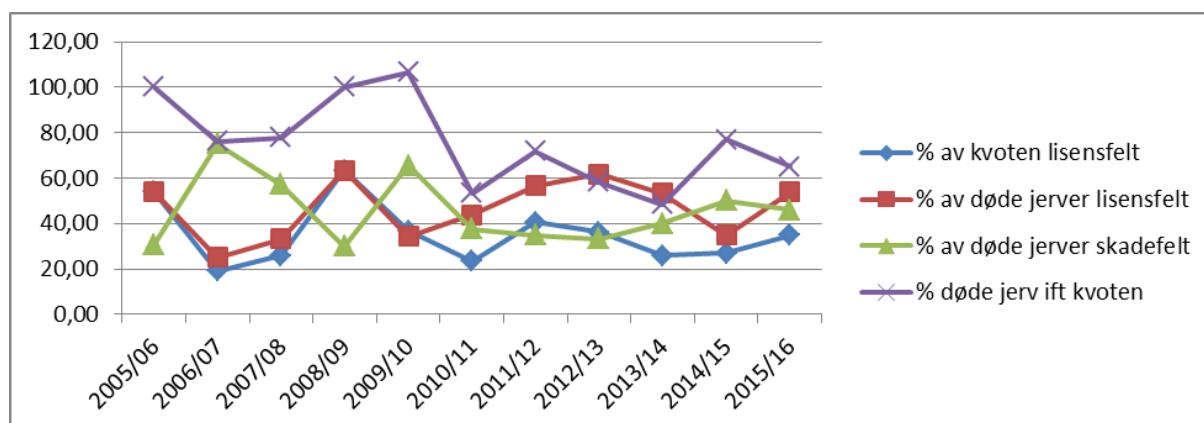

Fig 10: Prosentvis andel av kvoten som er felt under lisensfelling og prosentvis andel av døde jerver som er lisensfelt/skadefelt, prosentvis døde jerv i forhold til kvoten i perioden 2005/06 – 2015/16 (www.rovbase.no)

Rovviltforlikets punkt 2.2.10 sier at det fortsatt skal være en målsetting at lisensfelling skal være hovedvirkemiddelet i bestandsreguleringen av jerv. Hvis vi ser på antall døde jerv (alle årsaker) opp mot tildelt kvote så viser figur 11 at en større andel av kvoten ble tatt ut i første del av perioden (2005/06 – 2009/10) enn i siste del av perioden (2010/11 – 2016/17). De siste sesongene (fra og med 2010/11) har den prosentvise andelen av døde jerver (alle årsaker) vært lavere (se også linje «% døde jerv ift kvoten» i fig. 10). Imidlertid har andelen tatt ut i forbindelse med lisensfelling alltid vært lav (linje «% av kvoten lisensfelt» i fig. 10). Det er sikkert flere årsaker til dette, men en av dem er nok at kvotene i enkelte år har vært satt urealistisk høy. En annen årsak er at antall jerv felt under skadefelling (SNO og andre) har vært lavere i perioden fra og med 2010/11 og frem til i dag (se fig. 11 og linje «% av døde jerver skadefelt» i fig. 10). I hovedsak er det antall ekstraordinære uttak gjennomført av SNO som har gått ned i denne perioden.

NJFF avd. Nord-Trøndelag gjennomførte et treårig prosjekt på «Effektiv jervfelling i Nord-Trøndelag» i perioden 2013/14 – 2015/16 uten at dette resulterte i flere felling under ordinær lisensfelling. Prosjektet ble finansiert ved hjelp av konfliktdempende midler (FKT-midler). P. dags dato er det tre forskjellige prøveprosjekt som prøver ut forskjellige tiltak for å effektivisere lisensfelling av jerv. Tiltak som prøves ut er kunstig lys ved åte og elektronisk overvåking av båser for fangst av jerv. Disse prøveprosjektene skal foregå ut lisensfellingsperioden i 2017/18 (15. februar 2018).

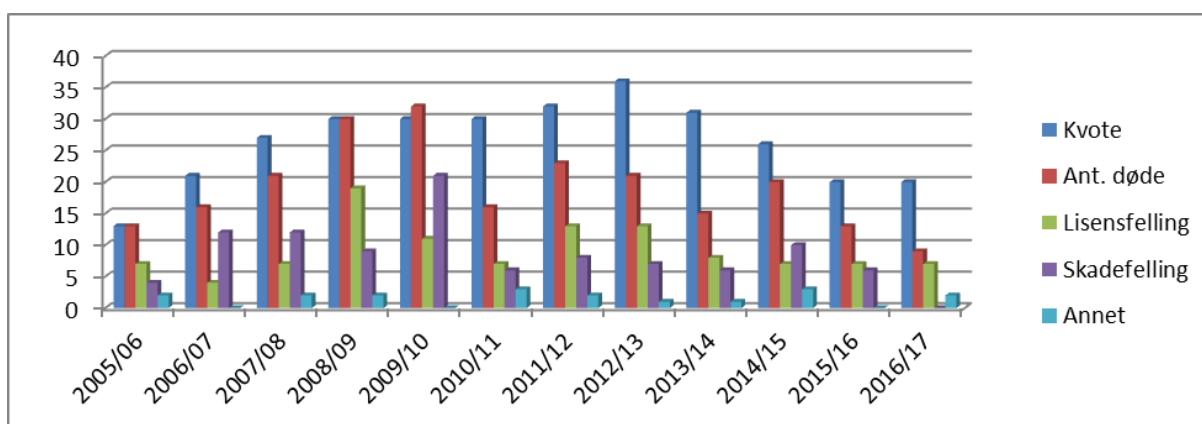

Fig. 11: Oversikt over kvote, døde jerver tatt ut under lisensfelling, skadefelling og andre årsaker. 2016/17 gjelder for 10. september 2016 – 16. desember 2016. Kvote er startkvote og tildelt dyr fra reservekvoten.

Rovdata har gjennom sine undersøkelser dokumentert en netto innvandring av jerv fra Sverige til Norge. Region 6 har en lang grense mot Sverige og innvandrende jerv fra Jämtland og inn i Trøndelag gjør jerveforvaltningen i region 6 enda mer utfordrende.

2.2.2 Konklusjonen for jerv og forvaltningsplanen

Er bestandsmålet oppnådd for hver av de tre artene region 6 har bestandsmål for og er bestandsmålet oppnådd innenfor de definerte yngleområdene for bjørn, jerv og gaupe?

- Bestandsmålet for jerv er oppnådd alle år i perioden 2005 - 2016, men:
 - Sør-Trøndelag har aldri oppnådd sitt fylkesvise bestandsmål innenfor forvaltningsområdet
 - Møre og Romsdal har vært på eller over sitt fylkesvise bestandsmål innenfor forvaltningsområdet i kun 3 av de 12 årene i samme periode
 - Nord-Trøndelag har vært på eller over sitt fylkesvise bestandsmål innenfor forvaltningsområdet alle år med unntak av 2016
 - Forvaltningsområdene for jerv i Sør-Trøndelag og Møre og Romsdal er i praksis for små til at det fylkesvise bestandsmålet kan oppnås innenfor området
 - Forvaltningsområdet for jerv i Nord-Trøndelag er godt tilpasset det fylkesvise bestandsmålet både i størrelse og arrondering
 - Dagens sonering kan medføre at terskelen for å innvilge skadefellingstillatelse på jerv innenfor forvaltningsområdet i Sør-Trøndelag og Møre og Romsdal er høyere enn den er i Nord-Trøndelag

Fungerer ordinær kvotejakt og lisensfelling som bestandsregulerende tiltak i tråd med føringer i forvaltningsplanen og målsettingen i rovviltforliket?

- Lisensfelling er krevende og fungerer delvis dårlig som bestandsregulerende tiltak for jerv, spesielt for Nord-Trøndelag.
- I Sør-Trøndelag og Møre og Romsdal har lisensfelling vært mer effektivt, og bestanden har stort sett ligget rundt det fylkesvise bestandsmålet
- Kvoten har vært en begrensende faktor i forbindelse med lisensfelling enkelte år i Sør-Trøndelag og Møre og Romsdal, men ikke i Nord-Trøndelag
- Prosjekt «mer effektiv lisensfelling av jerv i Nord-Trøndelag» har ikke resultert i flere felte jerver

2.3 Bestandsmål og forvaltningsområde for gaupe

Bestandsmålet for gaupe i region 6 Midt-Norge er 12 årlige familiegrupper, noe som er oppnådd, med unntak av i 2013, hvert år siden 2005. Antall familiegrupper denne perioden har variert fra 8 familiegrupper i 2013 til 26,5 familiegrupper i 2009 (se figur 12). Siste registreringsår ble det dokumentert eller antatt at det var 14,5 familiegrupper i region 6, hvorav 6,5 i Nord-Trøndelag, 4,5 i Sør-Trøndelag og 3,5 i Møre og Romsdal. Årsaken til halve familiegrupper er at Møre og Romsdal deler ei familiegruppe med Sør-Trøndelag, mens Nord-Trøndelag deler to med Nordland og ei med Sverige (Brøseth m.fl. 2016).

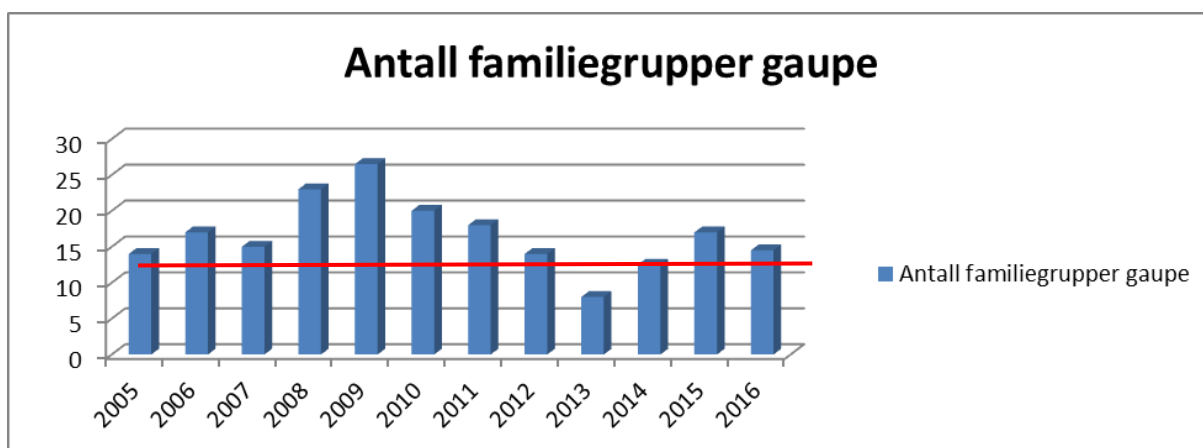

Fig. 12: Antall familiegrupper av gaupe i perioden 2005 – 2016. Rød linje angir bestandsmålet på 12 årlige familiegrupper (www.rovbase.no)

Det optimale hadde vært at regionens bestandsmål hadde blitt oppnådd innenfor forvaltningsområde for gaupe hvert år. Imidlertid er det slik at selv om bestandsmålet er oppnådd for regionen nesten hvert år siden 2005, er det kun i perioden 2008 – 2010, samt i 2015 at bestandsmålet er oppnådd innenfor forvaltningsområdet. De fleste årene må familiegrupper som opererer utenfor forvaltningsområdet telles med for å oppnå regionens bestandsmål på 12 familiegrupper (se tab. 2).

Forvaltningsplanen for store rovdyr i region 6 Midt-Norge sier at regionens bestandsmål på 12 årlige familiegrupper skal fordeles med 6 familiegrupper i Nord-Trøndelag, 4 i Sør-Trøndelag og 2 i Møre og Romsdal (Rovviltneemnda i region 6 2013). I perioden 2005 – 2016 er det kun Nord-Trøndelag som har oppnådd det fylkesvise bestandsmålet hvert år, men de siste fem årene er ikke det fylkesvise bestandsmålet for Nord-Trøndelag oppnådd innenfor forvaltningsområdet (se tab. 2). Sør-Trøndelag har oppnådd sitt fylkesvise bestandsmål i 7 av 12 år, og i fem av de årene også innenfor sitt forvaltningsområde. Møre og Romsdal har oppnådd sitt fylkesvise bestandsmål i 3 av 12 år, og i de 3 årene har de oppnådd bestandsmålet innenfor forvaltningsområdet. Møre og Romsdal har oppnådd sitt bestandsmål de siste tre årene (se tab. 1).

Tabell 2: Oversikt over antall familiegrupper i perioden 2005 – 2016 totalt og fylkesvis innenfor forvaltningsområde for gaupe, samt totalt for regionen/fylkene. Grønne/røde felt angir om bestandsmålet er oppnådd/ikke oppnådd innenfor forvaltningsområdet regionvis/fylkesvis (www.rovbase.no).

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
I forvaltningsområdet	9	10	10	14	17	14	11	6	3	7	12	11,5
Totalt i region 6	14	17	15	23	26,5	20	18	14	8	12,5	17	14,5
I forvaltningsområdet	8	7	7	10	10	9	8	4	1	3	5	4,5
Totalt i Nord-Trøndelag	13	12	12	16	16,5	13	13	11	6	6,5	10	6,5
I forvaltningsområdet	1	3	3	4	6	4	3	2	1	2	5	4,5
Totalt i Sør-Trøndelag	1	5	3	7	9	6	4	2	1	2	5	4,5
I forvaltningsområdet	0	0	0	0	1	1	1	0	1	2	2	2,5
Totalt i Møre og Romsdal	0	0	0	0	1	1	1	1	1	4	2	3,5

Krange m.fl. (2016) vurderer forvaltningsområdet for gaupe i sørlige deler av Nord-Trøndelag (fra Verdal og sørover), Sør-Trøndelag og Møre og Romsdal til å være større og bedre tilpasset gaupas biologi enn forvaltningsområdet nord i Nord-Trøndelag (nord for Verdal). Forvaltningsområdet nord i Nord-Trøndelag er for lite, noe kunnskap fra voksne radiomerkede gauper i Nord-Trøndelag viser. Videre sier Krange m.fl. (2016) at bestandsmålet kan oppnås innenfor dagens forvaltningsområde, men at området nord i Nord-Trøndelag er for lite og for smalt.

For bedre å sikre at bestandsmålet oppnås innenfor forvaltningsområdet anbefaler Krange m.fl. (2016) at forvaltningsområdet legges inntil grensen mot Sverige, også nord i Nord-Trøndelag. Slik figur 13 viser er det årlig flere registreringer av familiegrupper i Indre Namdalen. Som prioritert beiteområde i forhold til gaupe fungerer dette området dårlig. Stadig innvandring av gaupe fra Sverige og forvaltningsområdet for gaupe i resten av Nord-Trøndelag gjør det svært vanskelig å holde Indre Namdalen fritt for gauper (Krange m.fl. 2016).

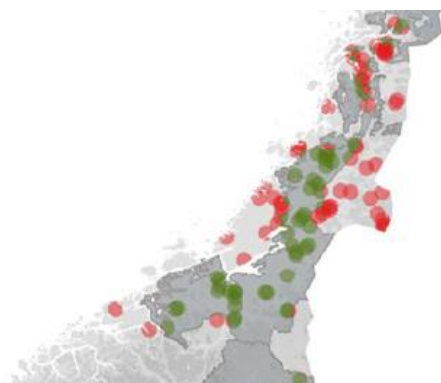

Fig. 13: Kart over forvaltningsområde for gaupe med sirkel (10 km) rundt dokumenterte eller antatte familiegrupper i perioden 2009/10 – 2014/15. De deler av hver sirkel som er innenfor forvaltningsområdet er grønn og delene utenfor er rød (Krange m.fl. 2016).

Selv om forvaltningsområdet for gaupe teoretisk sett er store nok til å oppnå bestandsmålet innenfor, har dette kun skjedd i 4 av de siste 12 årene for regionen samlet sett. Dette selv om bestandsmålet for regionen er oppnådd hvert år, med unntak av 2013, når ynglinger både

utenfor og innenfor forvaltningsområdet medregnes. Ser man på fylkesnivå er det Nord-Trøndelag som oftest har oppnådd bestandsmålet innenfor sitt forvaltningsområde. Imidlertid er ikke bestandsmålet oppnådd innenfor forvaltningsområdet de siste 5 årene. Sør-Trøndelag har oppnådd sitt fylkesvise bestandsmål innenfor forvaltningsområdet i 5 av de 12 årene, mens i Møre og Romsdal har dette skjedd kun i 3 av de 12 årene i perioden 2005 - 2016. Det er imidlertid verdt å merke seg at Sør-Trøndelag har oppnådd bestandsmålet innenfor forvaltningsområdet de 2 siste årene, mens Møre og Romsdal har gjort tilsvarende de 3 siste årene (se tab. 2). Rovviltnemnda har gjennom forvaltningsplanen hatt som målsetting om en jevnere fordeling av familiegruppene mellom de tre fylkene i tråd med de fylkesvise bestandsmålene. Bestandsutviklingen de siste tre årene viser at nemnda har lyktes med denne målsettingen, slik at vi pr. dags dato har en fordeling av gaupebestanden i tråd med målsettingen i forvaltningsplanen.

2.3.1 Kvotejakt på gaupe som bestandsregulerende tiltak

Rovviltnemnda har vedtatt kvote for kvotejakt på gaupe siden 2006. I 2005 og tidligere var det de regionale gaupenemndene som fastsatte kvotene. Rovviltnemnda har myndighet til å fastsette kvoten når gjennomsnittet for de siste tre årenes registreringer av familiegrupper er over bestandsmålet på 12 familiegrupper. Rovviltnemnda har hatt myndigheten til å vedta kvote alle årene siden 2006. Rovviltnemnda kan i forbindelse med sitt årlige vedtak om kvotejakt sette av egne områder for kvotefri jakt på gaupe. Det kan bare åpnes for kvotefri jakt så lenge dette kan skje innenfor rammen av det nasjonale bestandsmålet for regionen.

Kvotejakt på gaupe fungerer godt som bestandsregulerende tiltak for jerv. Med unntak av kvotejakta i perioden 2012 – 2015 er fra 80 % til 100 % av kvoten felt under kvotejakta. I perioden 2012 – 2015 lå andelen av kvoten som ble felt fra i underkant av 40 % i 2012 til i underkant av 70 % i 2015 (se fig. 14). Selv om det er årlige variasjoner på gode jaktforhold med god sporingsforhold m.m. som avgjør i hvor stor grad kvotene tas ut eller ikke, er det nok ingen tvil om at kvotene i 2012 og 2013 var satt for høyt. Disse to årene kom rett etter store uttak i 2010 og 2011 (si figur 15). Slik figur 12 viser så var gaupebestanden på sitt høyeste i perioden 2005 – 2016 før jakt i 2009 med 26,5 familiegrupper. I praksis så betyr dette antall ynglinger i 2008. Den største utfordringen med å sette mest mulig korrekte kvoter er at man hele tiden er på etterskudd. Den høye kvoten for kvotejakt i 2010 baserte seg på registreringene av gaupe før jakt i 2009 (altså ynglinger i 2008), noe som gjør at man i praksis er to år på etterskudd. Dette gjør at man er for sen til å øke kvotene når bestanden er på tur opp, og for sen til å redusere kvotene når bestanden er på tur ned. Dette gir store fluktuasjoner i gaupebestanden, noe figur 12 viser.

I motsetning til hos jerv er det få individer som blir felt i forbindelse med skadefelling. Som figur 14 viser, er det kun 0 % til ca. 10 % av de døde gaupene hvert år som blir felt i forbindelse med skadefelling. Årsaken til dette ligger i at Statens naturoppsyn har ingen oppdrag knyttet til felling av gaupe, i motsetning til jerv. Med bakgrunn i at det er kvotejakt på gaupe og ikke lisensfelling, er ikke rovviltforlikets punkt 2.2.4 og 2.2.5 gjeldende for gaupe, noe som gjør at SNO sjelden får i oppdrag å felle gaupe. Disse punktene sier at miljøforvaltningen skal så langt som det er mulig sørge for at resterende lisensfellingsskvoter blir tatt ut i de områdene lisensfellingsskvoten er gitt. Mange av skadefellingstillatelsene som blir gitt er til reinbeitedistriktene, og noen til kommuner.

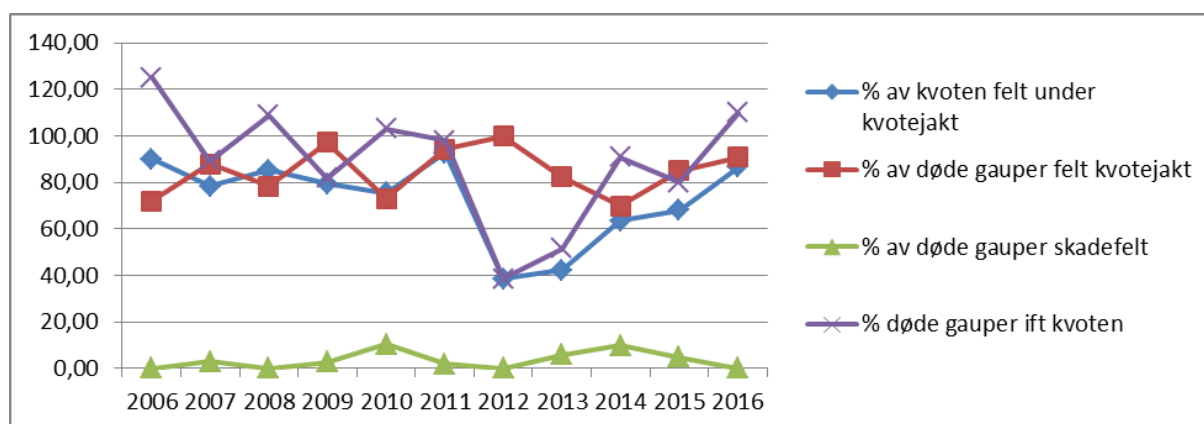

Fig 14: Prosentvis andel av kvoten som er felt under kvotejakt og prosentvis andel av døde gauper som er kvotefelt/skadefelt, prosentvis døde gauper i forhold til kvoten i perioden 2006 – 2016 (www.rovbase.no)

Rovviltforlikets punkt 2.2.9 sier at det fortsatt skal være en målsetting at kvotejakt skal være hovedvirkemiddelet i bestandsreguleringen av gaupe. Hvis vi ser på antall døde gauper (alle årsaker) opp mot tildelt kvote så viser figur 14 og 15 at antall døde gauper totalt i fire av de 11 årene har ligget over kvoten, senest i 2016. Dette skyldes at det i enkelte år har vært påkjørsler og skadefellinger utenom perioden fra nemnda fatter vedtak om kvote til kvotejakta avsluttes den 31. mars. I 2016 ble det også felt fem gauper på kvotefri jakt i Møre og Romsdal som er medvirkende til at det var flere døde gauper enn kvoten i 2016. Som vist i figur 14 under linje «% av kvoten felt under kvotejakt» så er en stor andel av kvoten felt, noe som har medført at bestanden har gått ned fra 26,5 registrerte familiegrupper før jakt i 2009 til nå å ligge like over regionens bestandsmål.

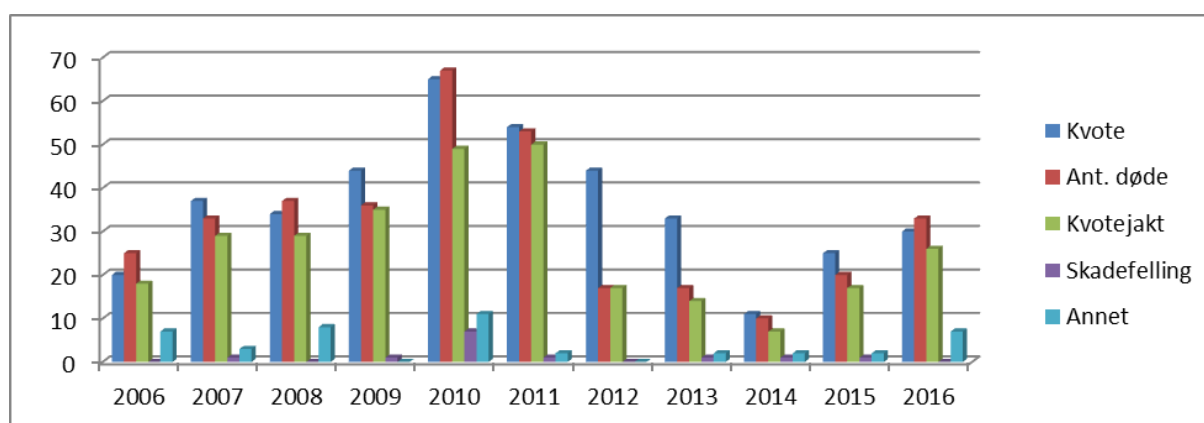

Fig. 15: Oversikt over kvote, døde gauper totalt, samt tatt ut under kvotejakt, skadefelling og andre årsaker i perioden 2006 – 2016. Kvote er startkvote og reservekvoten.

2.3.2 Konklusjonen for gaupe og forvaltningsplanen

Er bestandsmålet oppnådd for hver av de tre artene region 6 har bestandsmål for og er bestandsmålet oppnådd innenfor de definerte yngleområdene for bjørn, jerv og gaupe?

- Bestandsmålet for gaupe er oppnådd alle år, med unntak av 2013, i perioden 2005 - 2016, men:
 - Nord-Trøndelag har oppnådd sitt fylkesvise bestandsmål hvert år, men de siste fem årene har man ikke oppnådd bestandsmålet innenfor forvaltningsområdet
 - Sør-Trøndelag har oppnådd sitt fylkesvise bestandsmål i syv av de siste 12 årene, hvorav fem ganger innenfor forvaltningsområdet

- Møre og Romsdal har oppnådd sitt fylkesvise bestandsmål i tre siste år, alle ganger innenfor forvaltningsområdet
- Forvaltningsområdene for gaupe i Sør-Trøndelag og Møre og Romsdal, samt i sørlige deler av Nord-Trøndelag (Verdal og sørover) er tilpasset gaupas biologi bedre enn områdene nord i Nord-Trøndelag (nord for Verdal)
- Dagens sonering medfører at terskelen for å innvilge skadefellingstillatelse på gaupe innenfor forvaltningsområdet i Nord-Trøndelag er høyere enn den er i Sør-Trøndelag og Møre og Romsdal

Fungerer ordinær kvotejakt og lisensfelling som bestandsregulerende tiltak i tråd med føringer i forvaltningsplanen og målsettingen i rovviltforliket?

- Kvotejakt fungerer godt som bestandsregulerende tiltak for gaupe, men
 - Utfordrende å sette korrekt kvote på grunn av at man er på etterskudd i forhold til bestandsregistreringene og dermed kunnskapsgrunnlaget for et best mulig vedtak
- Kvotejakt er et effektivt bestandsregulerende tiltak, slik at kvoten vil være, og skal være, en begrensende faktor

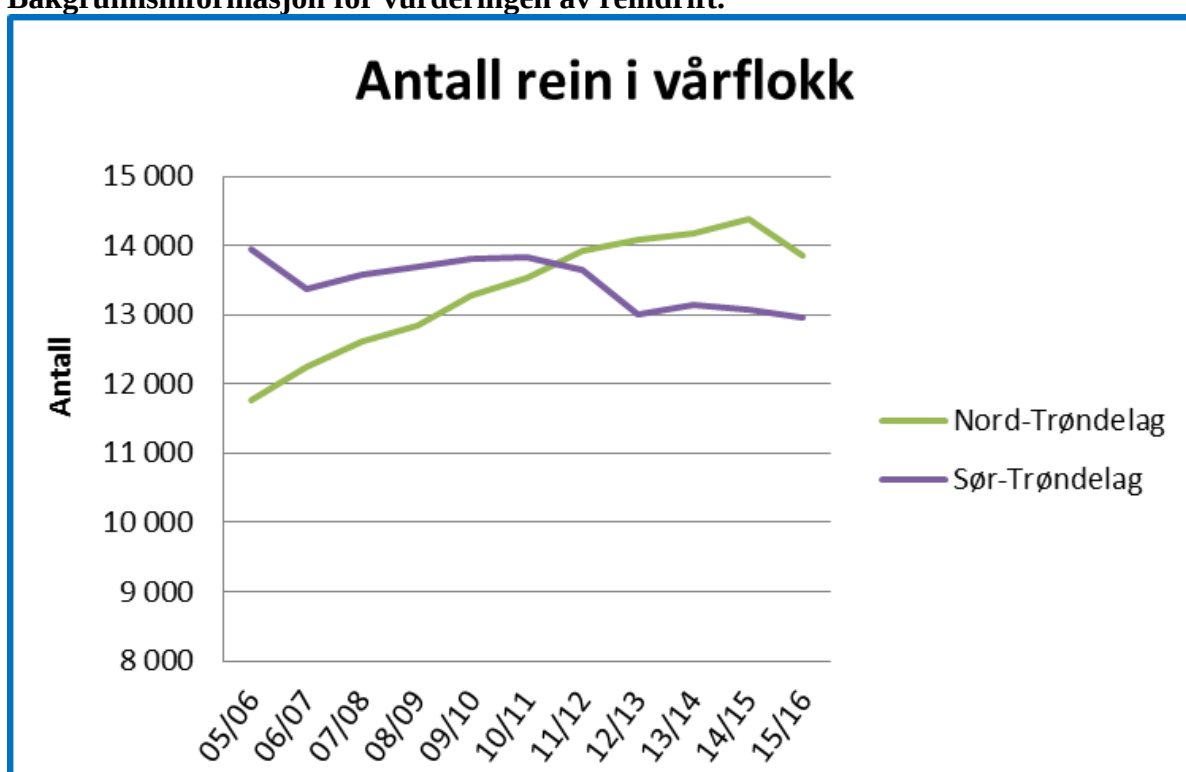
3. Evaluering av forvaltningsplan for rovvilt Region 6 – Reindrift

3.1 Bakgrunnen for evalueringen

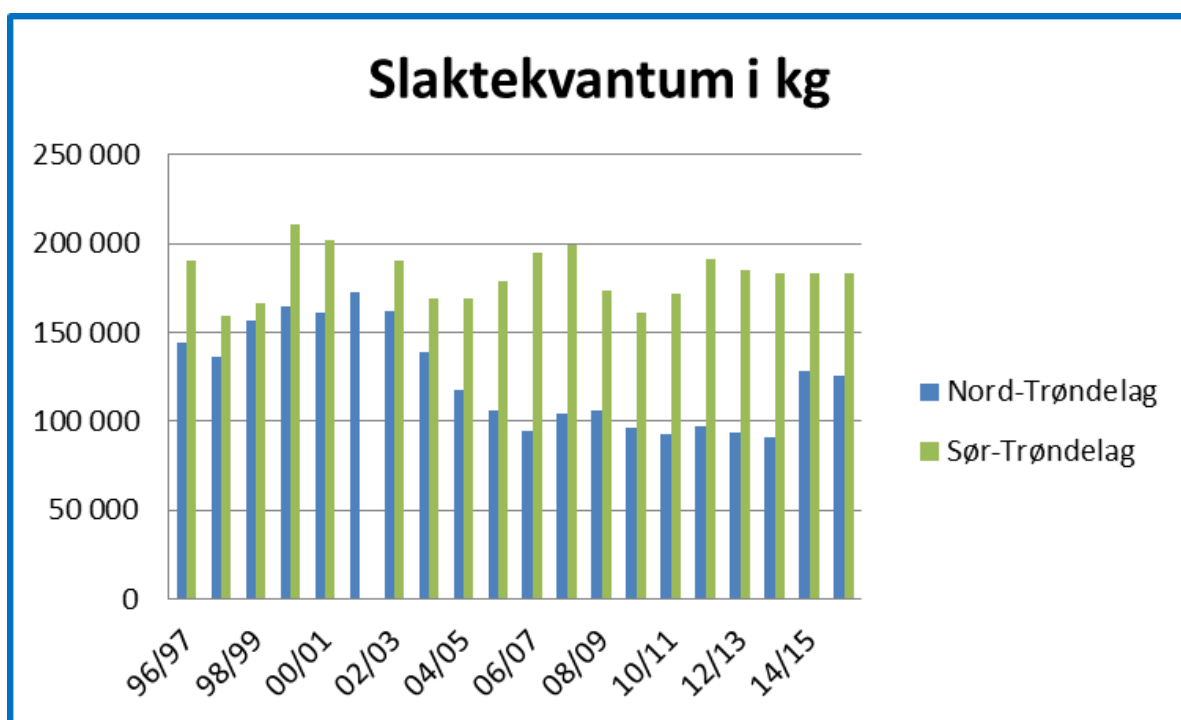
Under møte i rovviltnemnda den 26. mai 2016 vedtok nemnda i sak 31/16 at sekretariatet med sekretariatsgruppen starte evalueringen av sentrale elementer i forvaltningsplanen der følgende punkter er knyttet direkte opp mot reindrift:

- Lavere konflikter og å sikre næringsdrift, herunder aktiv bruk av utmarksbeite, gjennom målrettede virkemidler
 - Forvaltning av rovdyr i kalvingsområdene for rein

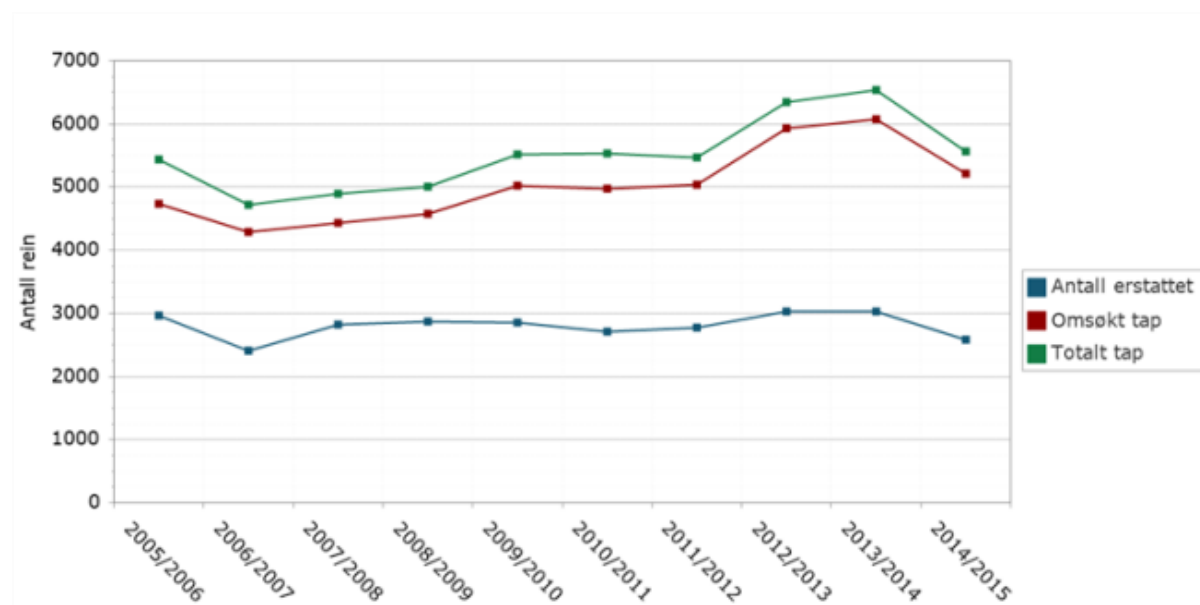
Bakgrunnsinformasjon for vurderingen av reindrift.

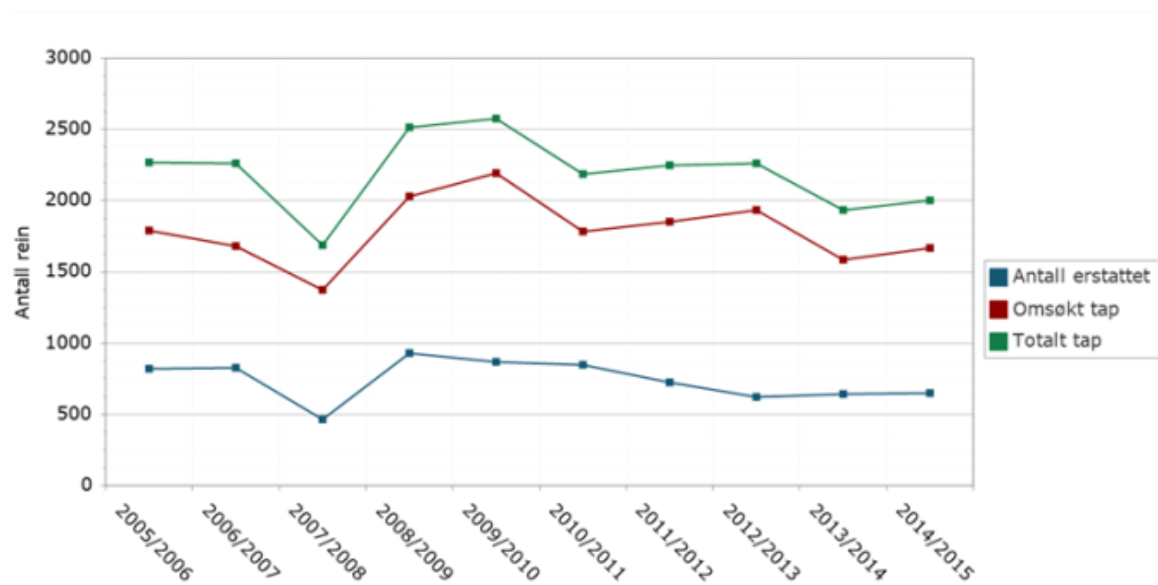
Figur 16: Utviklingen i antall rein i vårflokk pr. 31. mars (Landbruksdirektoratet)

Figur 17: Utviklingen i slaktekvantum i kg (Landbruksdirektoratet)

Figur 18: Utvikling og status i forhold til tap av rein til rovvilt i Nord-Trøndelag (www.rovbase.no).

Figur 19: Utvikling og status i forhold til tap av rein til rovvilt i Sør-Trøndelag/Hedmark (www.rovbase.no).

3.2 Utvikling og vurdering for Nord-Trøndelag reinbeiteområde.

Antall omsøkt rein tapt til rovvilt har gått opp fra 4284 i driftsåret 2006/2007 til 6072 i 2013/2014. I de to siste driftsårene har antallet sunket noe til 5216 (2014/2015) og 5253 i siste driftsår. Samla gir dette en økning i tap på 23 % i 10-årsperioden fra 2006/07 til 2015/16. I den samme perioden har reintallet i NT økt med ca. 2500 rein. Dersom en ser på antallet rein omsøkt som tapt til rovvilt i prosent av antallet rein i vårflokken (åpningsstatus i MOR) er dette på akkurat samme nivå (36 %) i 2006/2007 og i 2015/2016. Det vil si at en like stor andel av reinflokken tapes til rovvilt nå som i starten av perioden. (NB. Denne prosenten kan bare brukes som en sammenligningsverdi mellom år og må ikke forveksles med tapsprosent). De prosentvise tapene (jf. def. nedenfor) i Nord-Trøndelag er for driftsåret 2014/15 (siste ressursregnskap) følgende: 41 % tap av kalv, 9 % tap av voksne. Dette gir et totaltap på 23 %. Prosentvise kalvetap beregnes i forhold til antall fødte kalver våren 2014, prosentvise tap av voksne dyr beregnes i forhold til antall rein ved driftsårets start (korrigert reintall per 1. april 2014). Prosentvise totaltap beregnes i forhold til summen av antall rein i vårflokk og antall fødte kalver våren 2014. Det er her snakk om samlet tap, ikke bare det reieneieren mener er tapt til rovdyr.

Slakteuttaket i Nord-Trøndelag har i hele 10-årsperioden ligget på et historisk lavmål. Årlig gjennomsnittlig slakteuttak er i perioden 2006/07 – 2015/16 på 103 tonn, mot 145 tonn i perioden 1996/97 – 2005/06. I perioden 1986/87 – 1995/96 var slakteuttaket på hele 180 tonn, dvs på samme nivå som slakteuttaket er i Sør-Trøndelag/Hedmark i dag.

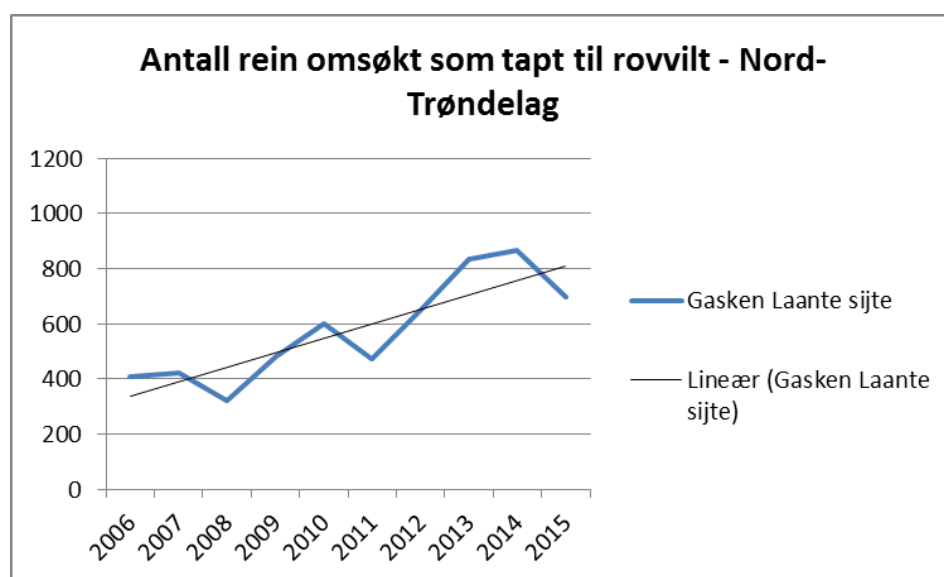
Årsaken til den sterke og raske nedgangen både i slakteuttak og reintall like etter tusenårsskiftet kan trolig være at reieneierne de første årene på 2000-tallet ikke tok tilstrekkelig høyde for at tapene til rovvilt var store, og derfor slaktet for hardt. Reintallet sank derfor fra ca. 14600 i 1999/00 til under 12000 i 2005/06. I etterkant av denne perioden vart reieneierne konservative i forhold til slakteuttak, samtidig som det var nødvendig å bygge opp flokken. Det er først de siste 2 årene at slakteuttaket har økt, men ligger fortsatt langt under «gode

gamle dager». Det må bemerkes at de siste 2 (3) årene også har vært gode produksjonsår, samtidig som tapene har gått noe ned.

3.3 Utvikling og vurdering for Sør-Trøndelag/Hedmark reinbeiteområde.

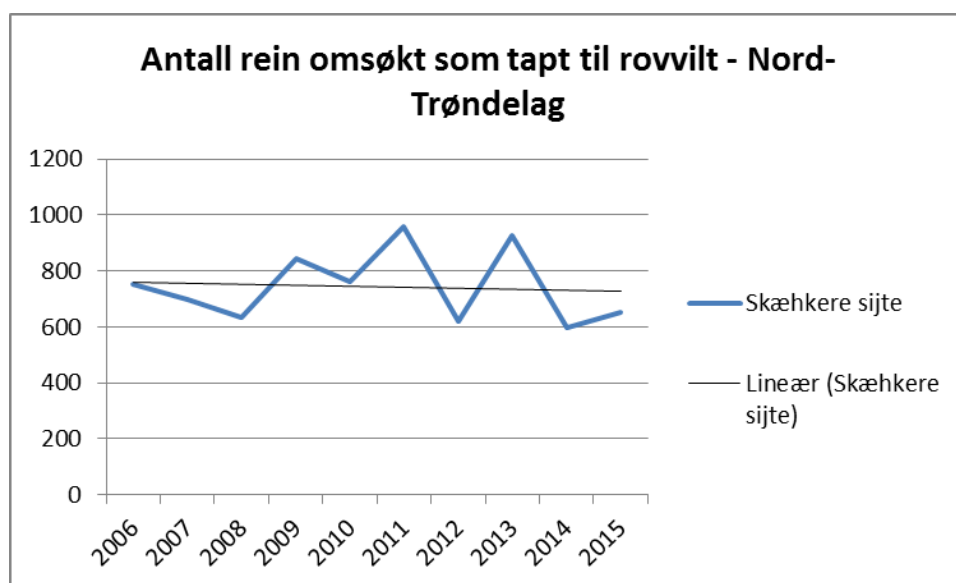
Tap av rein til rovdyr, målt som omsøkt tap, ligger på samme nivå nå som i driftsåret 2006/2007. De fleste årene i denne perioden har tapet vært noe høyere enn i startåret. Reintallet har vært noenlunde stabilt gjennom hele perioden, men har gått noe ned de siste driftsårene. Til forskjell fra Nord-Trøndelag har slakteuttaket også vært stabilt gjennom hele perioden (årlige variasjoner) og ligger på akkurat samme snitt i 10-årsperiodene 1996/97 – 2005/06 og 2006/07 – 2015/16 (180 tonn). Hovedårsaken til dette er at tapene i Sør-Trøndelag/Hedmark er vesentlig mindre enn i Nord-Trøndelag. De prosentvise tapene (jf. def. overfor) i Sør-Trøndelag/Hedmark er for driftsåret 2014/15 (siste ressursregnskap) følgende: 19 % tap av kalv, 5 % tap av voksne, noe som gir et totaltap på 11 %. I tallene for Sør-Trøndelag/Hedmark er også Elgå/Svahke reinbeitedistrikt med. Dette distriktet har beitene sine i Hedmark fylke og berører ikke Region 6.

3.4 Tapsutvikling brutt ned på reinbeitedistrikt.

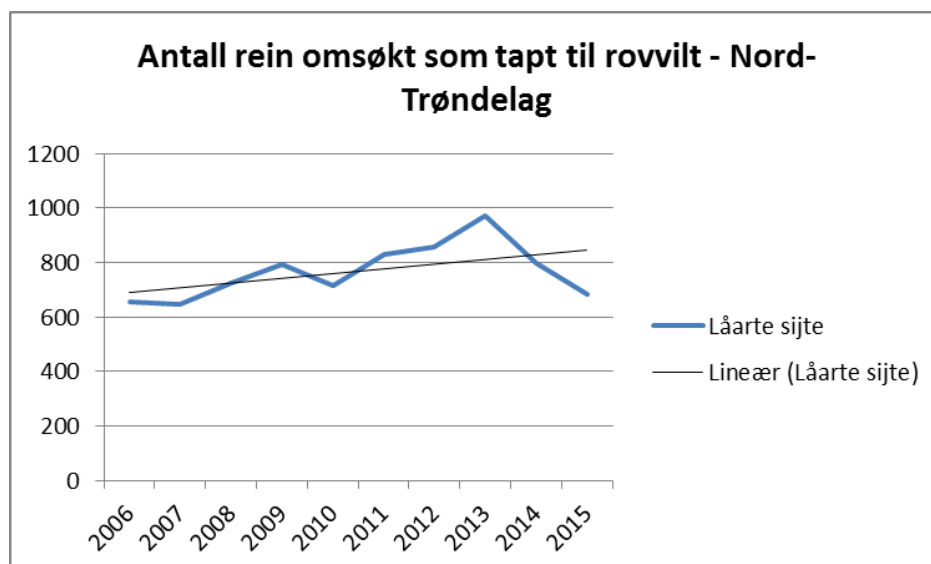
Figur 20a: Utvikling i omsøkt tap til rovvilt i Nord-Trøndelag – Færen/Gasken Laante sijte

Det har vært en sterk økning i antallet rein som omsøkes som tapt til rovdyr i Gasken Laante sijte. Dette gjelder for hele perioden, men med en del årlige variasjoner. Reintallet i distriktet har imidlertid fordoblet seg i løpet av perioden, slik at det er en forholdsvis mindre andel av flokken som tapes nå. Det var en topp i tapstallene i driftsåret 2014/2015, etterfulgt av en nedgang siste driftsår. Midlertidig nedgang i tapene skjedde i 2008/09 og 2011/12. Det gjenstår derfor å se om nedgangen siste driftsår er en ny trend, eller om tapene fortsetter å øke. De prosentvise tapene (jf. def. overfor) i Gasken Laante sijte er for driftsåret 2015/16 (siste ressursregnskap) følgende: 52 % tap av kalv, 10 % tap av voksne. Dette gir et totaltap på 28 %.

Figur 20b: Utvikling i omsøkt tap til rovvilt i Nord-Trøndelag – Skjækerfjell/Skæhkere sijte

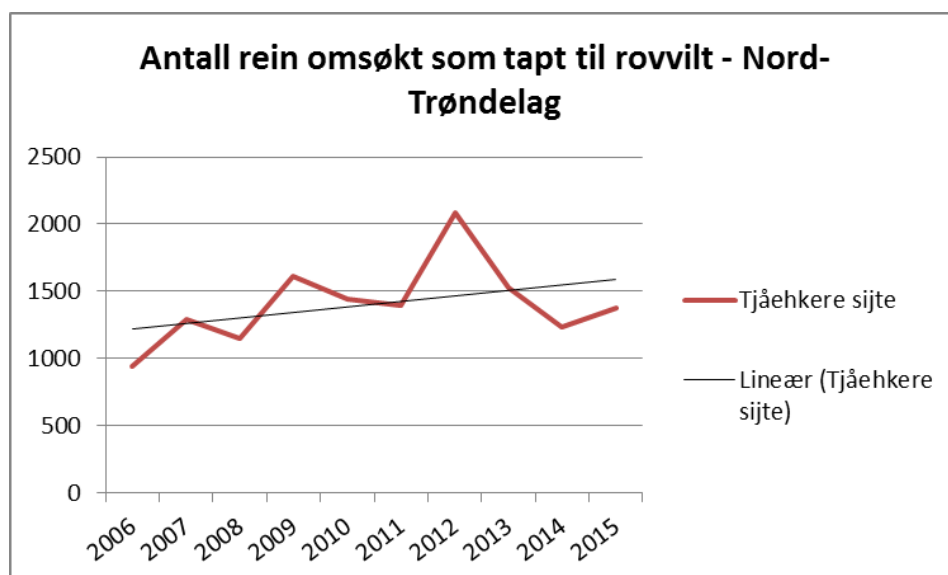
Tapene i Skæhkere sijte har vært på et «stabil» nivå i perioden 2006 til 2015. Det er imidlertid ingen andre distrikter som opplever så store årlige variasjonene i tapene. Minst tap i driftsåret 20014/15 og en svak økning siste driftsår. Også for Skæhkere er det en forholdsvis mindre del av flokken som tapes nå, sammenlignet med 2006/07. Til forskjell fra de andre distriktene hadde Skæhkere «lite» tap i 2012/13. De prosentvise tapene (jf. def overfor) i Skæhkere sijte er for driftsåret 2014/15 (siste ressursregnskap) følgende: 36 % tap av kalv, 6 % tap av voksne. Dette gir et totaltap på 19 %.

Figur 20c: Utvikling i omsøkt tap til rovvilt i Nord-Trøndelag – Luru/Låarte sijte

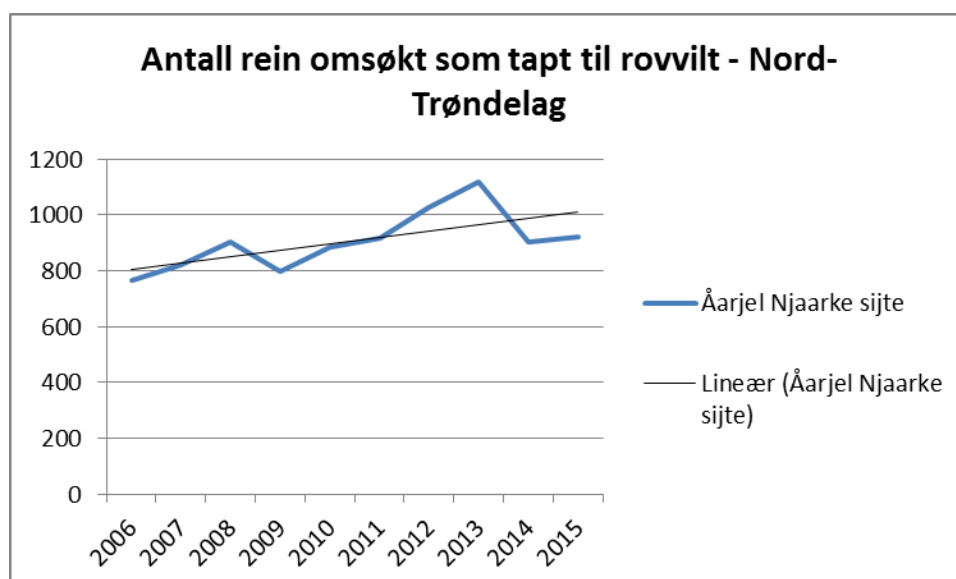
Fram til 2013/14 økte tapene mye også i Låarte, mens de har sunket forholdsvis kraftig de to siste driftsårene og er nå tilbake på det antallet som ble omsøkt tapt til rovvilt i 2006/07. I og med at reintallet er økt (oppbygging av en ny siidaandel), tapes en mindre del av flokken nå

enn i begynnelsen av perioden. De prosentvise tapene (jf. def overfor) i Låarte sijte er for driftsåret 2015/16 (siste ressursregnskap) følgende: 36 % tap av kalv, 5 % tap av voksne. Dette gir et totaltap på 18 %. Låarte sijte er sterkere påvirket av både jerv- og bjørneaktivitet enn de andre distriktene i Trøndelag

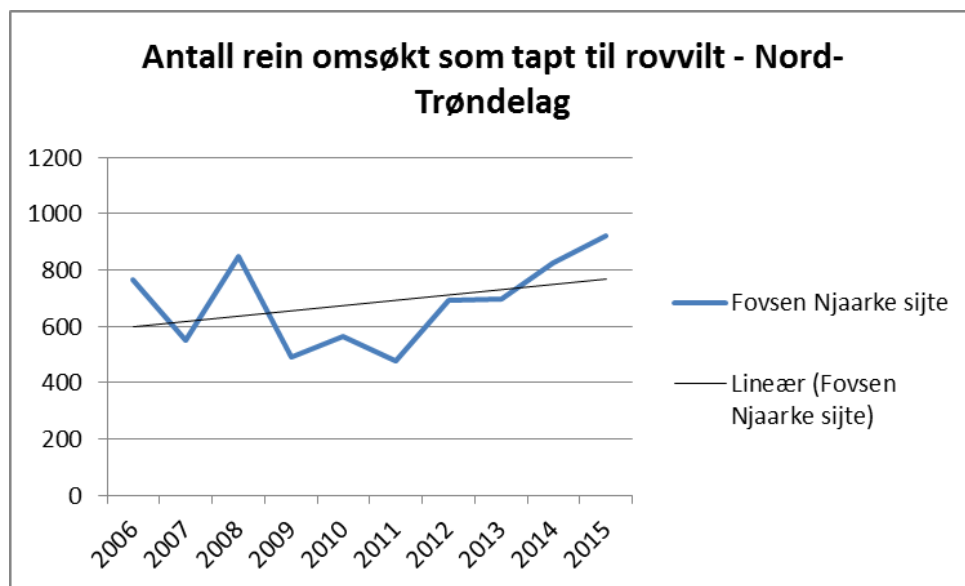
Figur 20d: Utvikling i omsøkt tap til rovvilt i Nord-Trøndelag – Østre Namdal/Tjåehkere sijte

Tjåehkere opplevde også en sterk økning i antallet rein tapt til rovvilt fram til 2012, etterfulgt av to år med forholdsvis sterk nedgang i tapene, mens de er økt litt igjen siste driftsår. Det er også her snakk om til dels store årlige variasjoner. Reintallet i distriktet har vært noenlunde stabilt og til forskjell fra de tre distriktene lenger sør (Gasken Laante, Skæhkere og Låarte) tapes en forholdsvis større andel av flokken nå, enn i begynnelsen av perioden. De prosentvise tapene (jf. def overfor) i Tjåehkere sijte er for driftsåret 2015/16 (siste ressursregnskap) følgende: 35 % tap av kalv, 7 % tap av voksne. Dette gir et totaltap på 19 %.

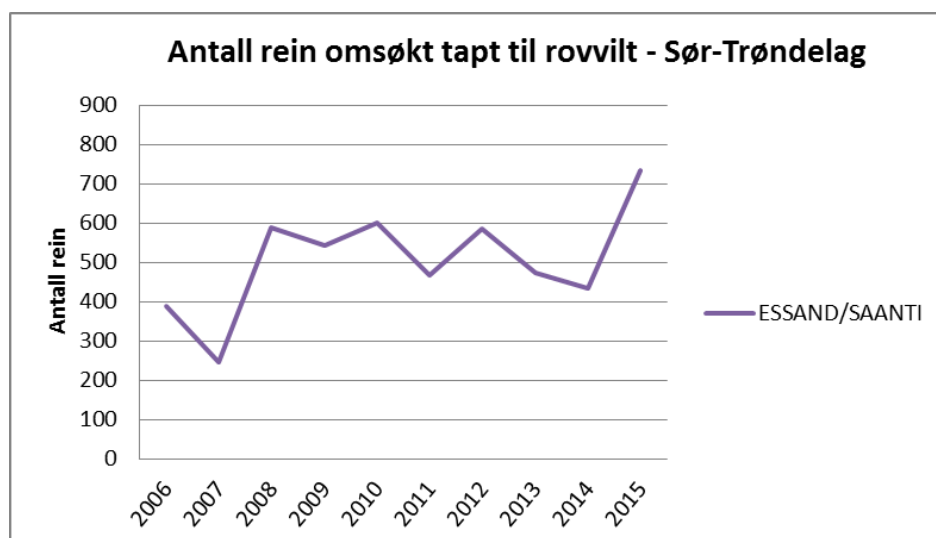
Figur 20e: Utvikling i omsøkt tap til rovvilt i Nord-Trøndelag – Vestre Namdal/Åarjel Njaarke sijte

Åarjel Njaarke har noenlunde samme tapsutvikling som Låarte, med en topp i 2013/14 og to etterfølgende år med litt mindre tap. Også her er reintallet økt, men til forskjell fra Låarte er forholdet mellom tapte dyr og antall i vårflokk stabilt. De prosentvise tapene (jf. def overfor) i Åarjel Njaarke sijte er for driftsåret 2014/15 (siste ressursregnskap) følgende: 57 % tap av kalv, 11 % tap av voksne. Dette gir et totaltap på 29 %.

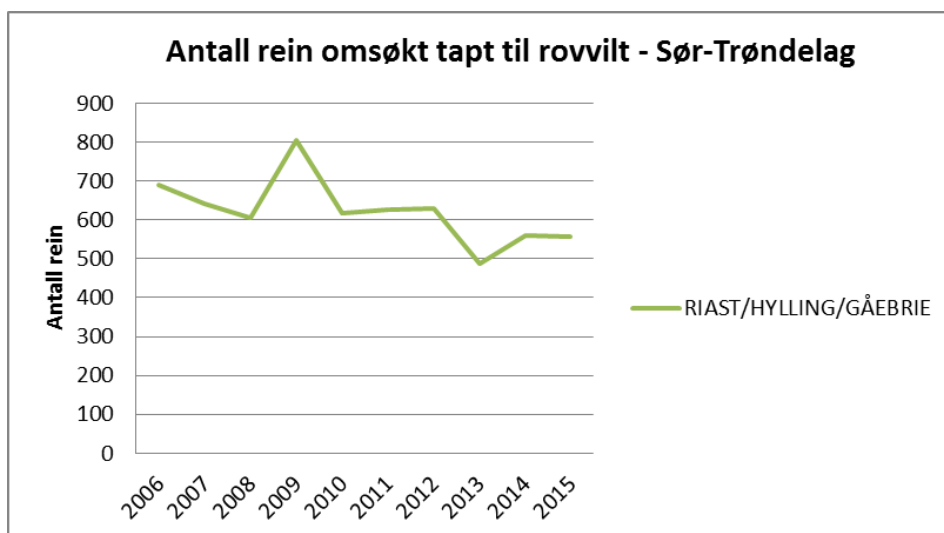
Figur 20f: Utvikling i omsøkt tap til rovvilt i Nord-Trøndelag – Fosen/Fovsen Njaarke sijte

Fovsen Njaarke har den mest atypiske kurven for tapt rein til rovvilt i perioden 2006 til 2015. I årene fra 2008 til 2011, da alle de andre distriktene opplevde en sterk økning i tapene, sank tapene på Fovsen og var på det laveste i hele perioden. Etter driftsåret 2011/12 har tapene økt sterkt og til forskjell fra de andre distriktene har de fortsatt å øke også de to siste driftsårene. De prosentvise tapene (jf. def overfor) i Fovsen Njaarke sijte er for driftsåret 2015/16 (siste ressursregnskap) følgende: 50 % tap av kalv, 16 % tap av voksne. Dette gir et totaltap på 29 %.

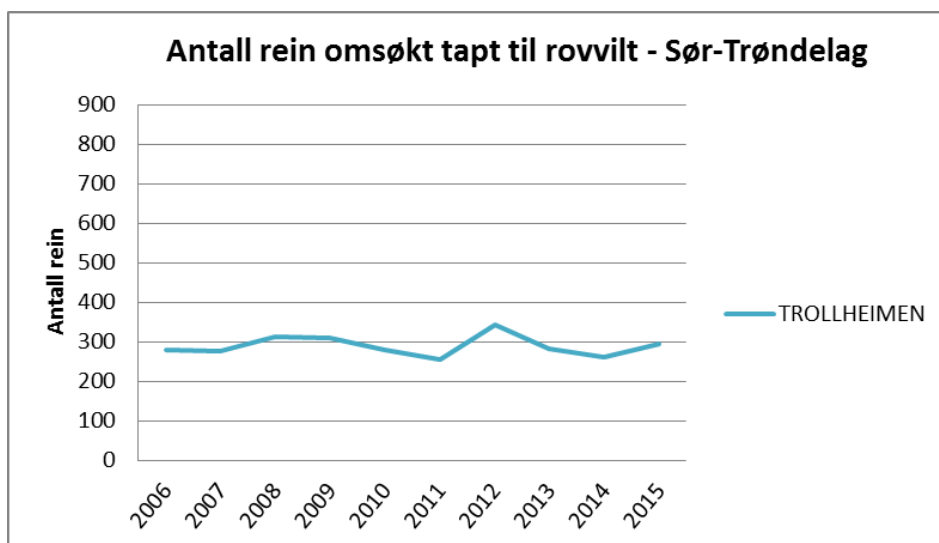
Figur 21a: Utvikling i omsøkt tap til rovvilt i Sør-Trøndelag/Hedmark – Essand/Saanti sijte

Tapene i Saanti økte vesentlig fram til 2008/09, for så å flate ut fram til siste driftsår (2015/16), der tapene på nytt har økt sterkt. Tapene siste driftsår er nesten dobbelt så store som i de første årene i 10-årsperioden. Reintallet har vært stabilt gjennom hele perioden, men med en liten nedgang de siste driftsårene. Saanti sijte er nabo-distrikt til Gasken Laante. Trolig er utviklingen der de siste årene mer påvirket av forholdene i Nord-Trøndelag enn de andre distriktene i Sør-Trøndelag. Samtidig må det bemerkes at distriktet har vinterbeiter i Femunden. De prosentvise tapene (jf. def overfor) i Saanti sijte er for driftsåret 2015/16 (siste ressursregnskap) følgende: 21 % tap av kalv, 4 % tap av voksne. Dette gir et totaltap på 11 %.

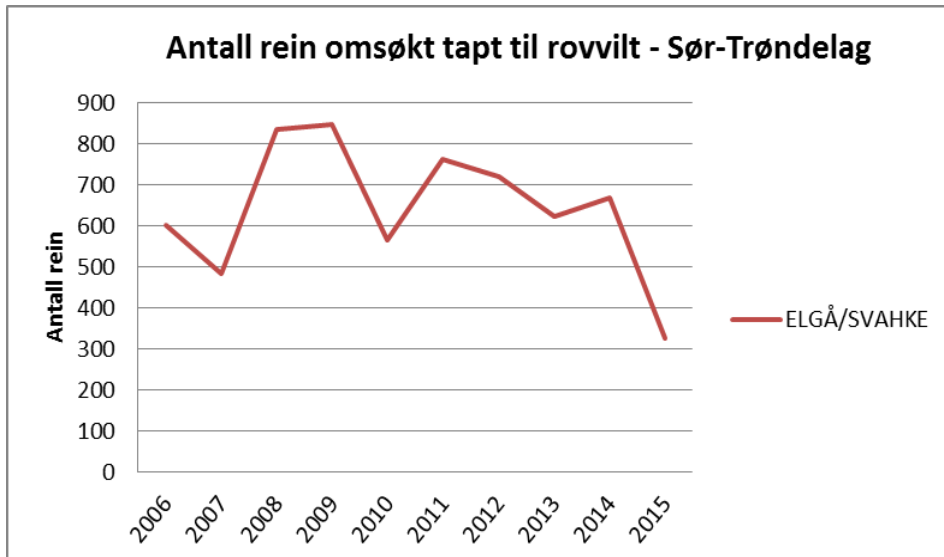
Figur 21b: Utvikling i omsøkt tap til rovvilt i Sør-Trøndelag/Hedmark – Riast-Hylling/Gåebrie sijte

Her har tapene sunket i løpet av 10-årsperioden, men med en topp i driftsåret 2009/10. Reintallet har også sunket en del i perioden. De prosentvise tapene (jf. def overfor) i Gåebrie sijte er for driftsåret 2015/16 (siste ressursregnskap) følgende: 14 % tap av kalv, 3 % tap av voksne. Dette gir et totaltap på 8 %.

Figur 21c: Utvikling i omsøkt tap til rovvilt i Sør-Trøndelag/Hedmark – Trollheimen

Både tapstall og reintall har ligget på et stabilt nivå i Trollheimen gjennom hele perioden. De prosentvise tapene (jf. def overfor) i Trollheimen sijte er for driftsåret 2015/16 (siste ressursregnskap) følgende: 25 % tap av kalv, 4 % tap av voksne. Dette gir et totaltap på 13 %. Trollheimen ligger i beiteprioritert område og i sin helhet utenfor yngleområde for jerv.

Figur 21d: Utvikling i omsøkt tap til rovvilt i Sør-Trøndelag/Hedmark – Elgå/Svahke sijte

Distriktet ligger i Hedmark og ligger ikke innenfor forvaltningsområdet for Region 6. De prosentvise tapene (jf. def overfor) i Svahke sijte er for driftsåret 2015/16 (siste ressursregnskap) følgende: 27 % tap av kalv, 4 % tap av voksne. Dette gir et totaltap på 13 %.

3.5 Forvaltning av rovdyr i kalvingsområdene for tamrein

I gjeldende forvaltningsplan er det egne retningslinjer for forvaltning av rovdyr i kalvingsområdene for tamrein (kap. 2.2.1). Bakgrunnen for at daværende rovviltnemnd valgte å fastsette egne retningslinjer for kalvingsområdene er rovviltforliket fra 2011 som, i punkt 2.2.19, slår fast at soneinndelingen må forvaltes tydelige, ved at en skiller mellom prioriterte beiteområder og prioriterte rovviltområder. Samtidig slås det fast at det ikke skal være rovdyr som representerer et skadepotensial i prioriterte beiteområder for husdyr og kalvingsområde for tamrein. I forvaltningsplanen fra 2013 er det store overlappinger mellom yngleområdene og kalvingsområder for rein, spesielt i Nord-Trøndelag. Rovviltnemnda fant det derfor nødvendig å nedfelle egne retningslinjer for forvaltning av rovdyr i kalvingsområdene.

Forvaltningsplanen har følgende retningslinjer for forvaltning av rovdyr innenfor kalvingsområdene for rein:

- **I definerte yngleområder**
 - Prioriteres i forbindelse med ekstraordinære uttak, fortrinnsvis før kalvingsperioden (uttak av restkvote)
 - Lavere terskel for skadefellingstillatelser før 15. juni
 - Prioriteres i forhold til tildeling av FKT-midler
 - Reinbeitedistriktets samlede belastning skal vektlegges
- **Utenfor yngleområdene**
 - Kvotene for kvotejakt og/eller lisensfelling skal ikke være begrensede
 - Lav terskel for skadefellingstillatelser
- **Uttak av skadevolder i kalvingsområdene**
 - For å sikre mest mulig ro ved uttak av skadevoldere bør reindriftsutøvere gis anledning til å ta ut skadevoldere i kalvingsområdene

Kommentarer til punktene

En del av retningslinjene går ut over myndighetsområdet til rovviltnemndene (og fylkesmennene). Dette gjelder ekstraordinære uttak av jerv og bjørn, skadefellingstillatelser i perioden 16. februar – 31. mai, samt gi reindriftsutøverne anledning til å ta ut skadevoldere i kalvingsområdene.

Når det gjelder at kalvingsområder i definerte yngleområder skal prioriteres i forbindelse med ekstraordinære uttak, fortrinnsvis før kalvingsperioden (uttak av restkvoter) er dette punktet hovedsakelig knyttet opp mot rovviltforlikets punkt 2.2.4 og 2.2.5 om uttak av resterende lisensfellingskvoter. Pr. dags dato foregår det ikke lisensfelling av bjørn innenfor yngleområdet, slik at punktet er hovedsakelig aktuelt kun for jerv pr. dags dato.

Etter at retningslinjene ble vedtatt i november 2013 er det foretatt et hiuttak i Lierne kommune av Statens naturoppsyn (SNO) i kalvingsområdet til Luru/Låarte sijte i mai 2015, samt at det kommunale skadefellingslaget til Innherred samkommune/Meråker kommune felte en jerv i kalvingsområdet til Færen/Gasken Laante sijte på skadefellingstillatelse i februar 2016 i Verdal kommune. I begge disse tilfellene er reinbeitedistriktets samlede belastning vektlagt. Selv om det har vært foretatt hiuttak i Lierne kommune og det har blitt felt jerv etter at fylkesmannen ga skadefellingstillatelse i Verdal har nok ikke terskelen for skadefellingstillatelse blitt lavere i kalvingsområdene innenfor yngleområdene. På grunn av at bestandsmålet for bjørn ikke er oppnådd verken regionalt eller nasjonalt er terskelen for å gi

skadefellingstillatelse på bjørn innenfor yngleområdet svært høy. Dette er i tråd med nasjonale føringer i forholds til tydeligere soneforvaltning.

Utenfor yngleområdene har ikke kvotene for kvotejakt (gaupe) og lisensfelling (jerv og bjørn) vært begrensende, og terskelen for å innvilge søknader om skadefellingstillatelser er svært lav.

3.6 Oppsummering og konklusjon - reindrift

- Forvaltningsplanen for store rovdyr i region 6 Midt-Norge har i liten grad bidratt til lavere konflikter og å sikre næringsdrift, herunder aktiv bruk av utmarksbeite, gjennom målrettede virkemidler. Spesielt gjelder dette for reindriften i Nord-Trøndelag reinbeiteområde, uavhengig av status på reinbeite (inkludert kalvingsområdene). Selv om tapene i Nord-Trøndelag har gått ned de siste to årene er tapene samlet for reinbeiteområdene i Nord-Trøndelag større nå, enn da første utgave av forvaltningsplanen ble vedtatt i 2006. Reindriften i Nord-Trøndelag tar derfor en uforholdsmessig stor andel av byrdene ved å ha så store bestander av rovvilt i området.
- Utviklingen for Sør-Trøndelag/Hedmark reinbeiteområde har vært forholdsvis stabilt gjennom hele perioden.

4. Evaluering av byrdefordelingsprinsippet, soneforvaltning og forutsigbarhet

4.1 Bakgrunnen for evalueringen

Under møte i rovviltnemnda den 26. mai 2016 vedtok nemnda i sak 31/16 at sekretariatet med sekretariatsgruppen skulle starte evalueringen av sentrale elementer i forvaltningsplanen der følgende punkter er knyttet direkte opp mot byrdefordelingsprinsippet, soneforvaltning og forutsigbarhet:

- Lavere konflikter og å sikre næringsdrift, herunder aktiv bruk av utmarksbeite, gjennom målrettede virkemidler
 - Forvaltningsplanen er bygd opp om byrdefordelingsprinsippet. Er byrdefordelingsprinsippet reelt eller tar deler av regionen uforholdsmessig stor andel av byrdene? Er byrdefordelingsprinsippet med på å redusere konfliktene og sikre næringsdrift, herunder bruk av utmarksbeite?
 - Vil en overgang til mer tydelig soneforvaltning medføre lavere konflikter og sikre næringsdrift, herunder bruk av utmarksbeite?
- Forutsigbarhet
 - Gir dagens forvaltningsplan større forutsigbarhet for berørte parter

Sekretariatet har, sammen med sekretariatsgruppen, jobbet med evalueringen høsten 2016. Evalueringen vil bli lagt frem under nemndas arbeidsmøte/nemndsmøte 18. – 19. januar 2017, og vil bli et viktig bidrag i forbindelse med revideringen av forvaltningsplanen for store rovdyr i region 6 Midt-Norge. For hvert av punktene som er omfattet av evalueringen vil sekretariatet foreta konkrete vurderinger og anbefalinger ovenfor rovviltnemnda om veien videre. Sekretariatsgruppen hadde et arbeidsmøte den 17. november 2016 der punktene under evalueringen ble gjennomgått.

4.2 Byrdefordelingsprinsippet

Gjeldende forvaltningsplan legger til grunn at det skal være en byrdefordeling mellom områdene i region 6 Midt-Norge. Forvaltningsplanen forklarer byrdefordelingsprinsippet slik: *«områder med et særlig ansvar for rovviltstammen for en rovviltart skal avlastes for utfordringene med de andre rovviltartene så langt det lar seg gjøre».*

I forvaltningsplanen kommer byrdefordelingsprinsippet også til uttrykk gjennom behovet for geografisk differensiering. Om byrdefordeling og geografisk differensiering sier planen følgende:

«Gjennom geografisk differensiering ønsker man å begrense skadene på husdyr og tamrein så langt som mulig. Differensieringen tar utgangspunkt i skadesituasjonen og rovviltartenes hovedutbredelse. Mål om ynglinger av de ulike artene er lagt dit de lettest kan nås og der de totalt sett vil gi minst konflikter med beitenæringen.

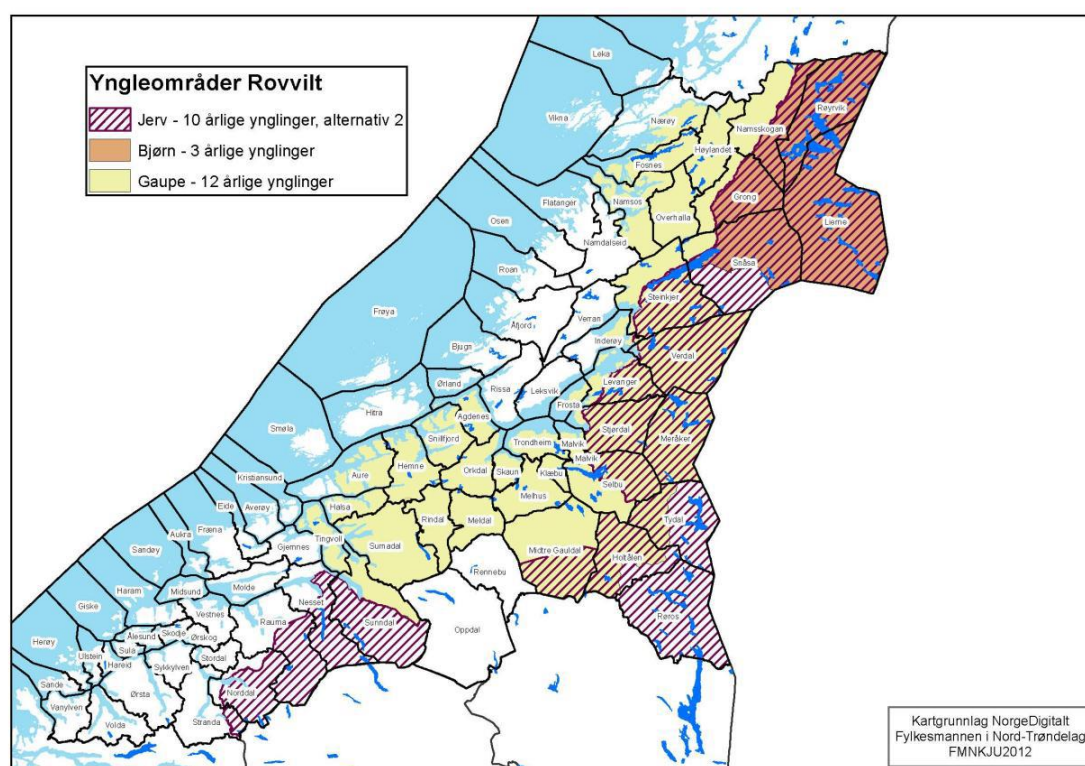
Rovviltnemnda mener at det fører til større tap totalt sett når yngleområdene er store, selv om tapene da fordeles på flere ulike brukere. Kravet om at dyr skal beskyttes mot fare for unødige påkjenninger og belastninger gjelder for alle dyr, men muligheten for å sette inn tiltak og ta i bruk virkemidler kan være ulik i yngleområder for rovdyr og prioriterte beiteområder. Enkelte områder i regionen vil ikke ha mål om ynglinger av noen av de aktuelle rovviltartene. Andre områder vil ha mål om ynglinger av en av rovviltartene, mens noen områder vil ha mål om

ynglinger av flere rovviltarter. Dette gjør at virkemiddelbruken i de ulike områdene også blir differensiert. Dette gjelder ikke minst tapsforebyggende tiltak og fellingsregimene».

Flere innspill til revidert forvaltningsplan peker på behovet for å klargjøre begrepet om byrdefordeling. Sekretariatet er enig i dette, og mener særlig at det er behov for at prinsippet om byrdefordeling gjennom geografisk differensiering bør beskrives tydeligere i revidert forvaltningsplan. I forbindelse med evalueringen har vi lagt følgende elementer i forvaltningsplanen inn under begrepet byrdefordeling:

- Soneringen, blant annet at ingen områder skal ha særskilt ansvar for mer enn to rovviltarter.
- De fylkesvise bestandsmålene
- Differensiert soneforvaltning for å begrense skadene på husdyr og tamrein så langt som mulig, ved å prioritere forebyggende og konfliktdempende tiltaksmidler og omstilling i områder *med mål om ynglende rovvilt*, samt differensiert fellingsregimer (terskler for skadefellingstillatelser og volum på kvoter) for rovvilt innenfor og utenfor ynglesonene.

Når det gjelder første kulepunkt om sonering synliggjør kartet over områder med mål om ynglende rovvilt i region 6 at enkelte områder i regionen må ta større ansvar for rovvilt enn andre. Det vil si at byrdene ikke er jevnt fordelt med hensyn til å ta ansvar for område med mål om ynglende rovvilt.

Figur 22: Oversiktskart over yngleområdene for bjørn, jerv og gaupe.

Som eksempel på ulik byrdefordeling mellom områder kan vi nevne at deler av Holtålen og Tydal, samt Røros har mål om ynglende jerv men har ikke mål om ynglende gaupe og bjørn.

Indre Namdalen har derimot mål om ynglende bjørn og jerv (altså forvaltningsansvar for to rovviltarter). Oppdal og Rennebu, samt Fosen har derimot ikke mål om ynglende rovvilt for noen av rovviltartene. Enkelte områder i regionen har altså mål om ynglende rovvilt for flere arter, mens andre områder ligger utenfor område med mål om ynglende rovvilt jf. prinsippet om geografisk differensiering.

En viktig grunn til at byrdefordelingen ikke er gjennomført fullt ut jf. definisjonen i planen er hensynet til næringsinteressene jf. den todelte målsettingen i forvaltningsplanen samt hensynet til rovviltforskriftens §1. I dagens plan kommer dette til uttrykk ved at en har prioritert å unnta noen områder med stor sauetetthet og forholdsvis små muligheter for gjennomføring av effektive forebyggende tiltak. I Sør-Trøndelag gjelder dette først og fremst Oppdal og Rennebu kommune der det ikke er mål om ynglende jerv, gaupe eller bjørn. På Fosenhalvøya er det spesielt.

Fosenhalvøya i Nord- og Sør-Trøndelag er også unntatt fra mål om ynglende rovvilt. Det samme gjelder Leka, Vikna og deler av Nærøy kommune i Nord-Trøndelag. Her er det hensynet til reindrift som er prøvd ivaretatt. Det siste og største området som er unntatt fra mål om ynglende rovvilt er alle kommunene i sørvestlig del av Møre og Romsdal. Årsaken til at dette ble innført i dette området er nok manglende rovviltbestander når den første forvaltningsplanen ble vedtatt i 2006. Gaupas ekspansjon vest og sørover i Møre og Romsdal gjør at nemnda bør revurdere dette under revideringen av forvaltningsplanen.

Når det gjelder måloppnåelse av sonering og de fylkesvise bestandsmålene vises det til evalueringen av det første kulepunktet «*Sikring av rovviltartenes overlevelse gjennom oppfylling av Stortingets bestandsmål*».

Er byrdefordelingen reell, eller tar deler av regionen en uforholdsmessig stor andel av byrdene? Med bakgrunn i de fylkesvise bestandsmålene vil det i utgangspunktet være Nord-Trøndelag som skal ta de største byrdene med rovvilt i regionen. De fylkesvise bestandsmålene er i antall ynglinger:

Nord-Trøndelag – 3 bjørn – 4 jerv – 6 gaupe

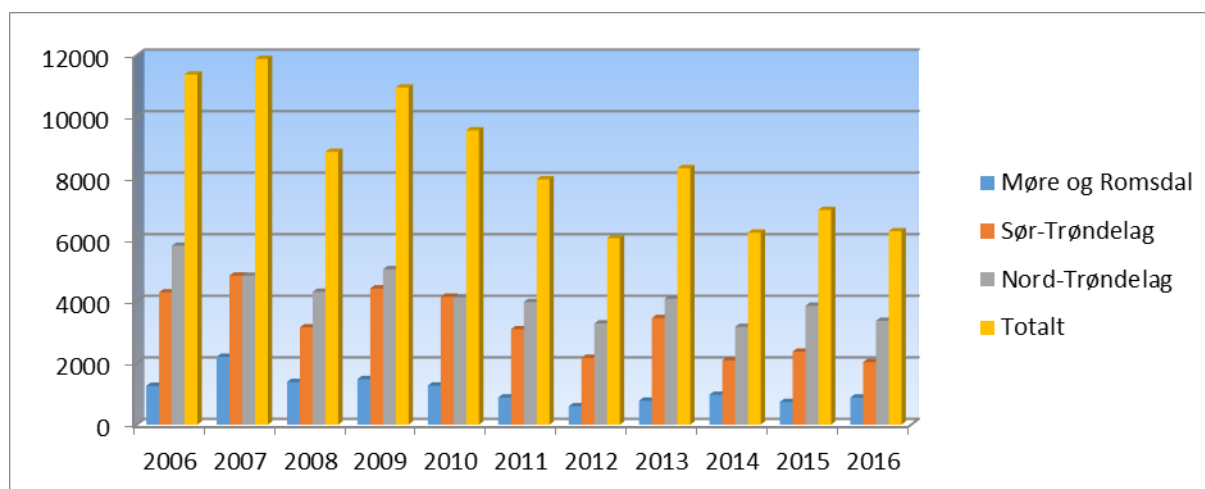
Sør-Trøndelag – 3 jerv – 4 gaupe

Møre og Romsdal – 3 jerv – 2 gaupe

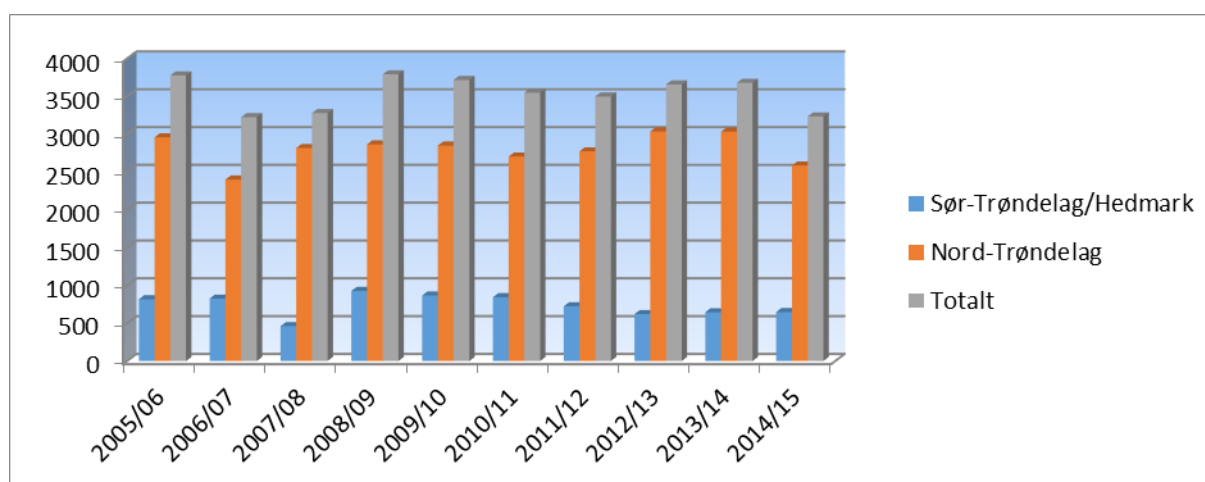
Regionale bestandsmål (3 ynglinger av bjørn, 10 ynglinger av jerv og 12 familiegrupper av gaupe) er fastsatt av Stortinget, forskriftsfestet i rovviltforskriften, og kan ikke endres av rovviltneemnda. De fylkesvise bestandsmålene ble fastsatt av rovviltneemnda i forbindelse med utarbeidelsen av den første forvaltningsplanen som ble vedtatt i november 2006, og er ikke endret siden den gang.

For å besvare dette spørsmålet om byrdefordelingen er reell må vi se på tap av sau/lam og tamrein til fredet rovvilt. Selv om det i mange tilfeller er større konflikter i områder med mindre tap enn i områder med store tap er tapsprosenten det nærmeste vi kommer for å synliggjøre byrdene de forskjellige fylkene har. Selv om det vil være store forskjeller innad i et fylke, er det formålstjenlig å benytte fylke som en enhet. Vi har valgt å bruke erstattet tap når vi synliggjør tap av sau/lam og tamrein til fredet rovvilt. Omsøkt tap og dokumenterte/antatte tap kunne også blitt benyttet, men forskjellene mellom fylkene ville ikke

blitt endret av den grunn. Figur 23 og 24 viser samlet tap i perioden 2005 – 2016. For artsspesifikke tap vises det til vedleggene.

Figur 23: Samlet erstattet tap av sau/lam til fredet rovvilt i perioden 2006 – 2016 (www.rovbase.no)

Figur 24: Samlet erstattet tap av sau/lam til fredet rovvilt i perioden 2005/06 – 2014/15 (www.rovbase.no)

Nord-Trøndelag er det fylket som har de største tapene til fredet rovvilt. Dette gjelder spesielt tam av tamrein (fig. 2), men også tap til sau/lam (fig. 1). Med bakgrunn i rovviltforekomstene er dette som forventet. Nord-Trøndelag tar derfor en stor del av byrdene med rovviltforekomstene i regionen.

NIBIO Rapport 63 (2016) *Rovviltbestandenes betydning for landbruk og matproduksjon* viser at en betydelig andel av tap forvoldt av fredet rovvilt skjer i randsonene til definerte yngleområder. I region 6 gjelder dette spesielt i forhold til tap forvoldt til bjørn i Nord-Trøndelag, men også tap forvoldt til jerv i Oppdal og Rennebu, samt Møre og Romsdal sin del av Trollheimen. Dagens forvaltningsplan sier lite om hvordan randsonene skal forvaltes. Dette er områder som i større grad bør prioriteres i forhold til blant annet bruken av forebyggende midler.

Om byrdefordelingsprinsippet har vært konfliktdempende eller ikke er vanskelig å vurdere. Byrdene er ikke jevnt fordelt mellom fylkene i regionen, slik at i noen områder vil prinsippet kunne være konfliktdempende, mens det i andre områder vil det kunne være konfliktdrivende. Imidlertid kan det virke som at det er i Nord-Trøndelag, der tapene er størst og hvor den største forekomsten av rovvilt befinner seg, at konflikten tilsynelatende er minst. Årsakene til dette er nok sammensatt, men Nord-Trøndelag har levd med den utfordringen rovvilt gir i forbindelse med utmarksbeite av sau/lam og tamrein lengre enn de andre to fylkene, noe som gjør at situasjonen har «satt seg». Selv om konfliktene er mer synlig i Sør-Trøndelag og Møre og Romsdal, så må ikke dette tolkes som at situasjonen i Nord-Trøndelag aksepteres av utmarksnæringen. De aller fleste innspillene fra Nord-Trøndelag i forbindelse med oppstartsmeldingen for revideringen av forvaltningsplanen har pekt på at Nord-Trøndelag tar en uforholdsmessig stor andel av byrdene med rovvilt i regionen.

Klima- og miljødepartementet har ved flere anledninger signalisert en mer tydelig soneforvaltning, noe også rovviltforliket fra 2011 signaliserer. I region 6 praktiseres tydelig soneforvaltning i forbindelse med forvaltningen av bjørn. Når det gjelder jerv og gaupe er fordelingen av regionens bestandsmål ned til fylkesvis bestandsmål basert på byrdefordelingsprinsippet, mens den daglige forvaltningen er mer basert på soneforvaltning. På grunn av at regionen hele tiden har vært på eller over bestandsmålet for jerv og gaupe har ikke soneforvaltningen vært så tydelig på jerv og gaupe som på bjørn.

Om en overgang til mer tydelig soneforvaltning for jerv og gaupe vil medføre lavere konflikter og å sikre næringsdrift, herunder bruk av utmarksbeite er det ulike meninger om. En tydeligere soneforvaltning vil bl.a. medføre høyere terskel for innvilgelse av skadefellingstillatelser innenfor yngleområdet, noe som vil være konfliktdrivende. Bruken av forebyggende midler utenfor yngleområdet vil mest sannsynlig bli nedprioritert, noe som også vil kunne være konfliktdrivende. Samtidig vil det bli større forutsigbarhet, noe som er konfliktdempende i seg selv.

Mens bestanden av binner i all hovedsak er knyttet til yngleområdet for bjørn, vil ynglende jerv og gaupe være spredt ut over det meste av regionen. Med en fylkesvis fordeling av jerve- og gaupebestandene basert på byrdefordelingsprinsippet vil yngleområdene for jerv og gaupe være større enn arealkravet til disse to artene tilsier hvis hele bestandsmålet skulle oppnås innenfor et yngleområde. Med andre ord så kunne større arealer blitt definert som prioriterte beiteområder uten mål om yngling av noen av rovviltartene hvis rovviltneemnda hadde gått helt bort fra byrdefordelingsprinsippet og over til tydeligere soneforvaltning. Sekretariatet er nok av den formening at å gå helt bort fra byrdefordelingsprinsippet vil være konfliktdrivende og anbefaler ikke dette.

Yngleområder for jerv og gaupe, der tydeligere soneforvaltning praktiseres, vil medføre høyere terskel for innvilgelse av søknader om skadefelling, områder med mindre kvoter/eventuelt ingen kvote for lisensfelling av jerv og kvotejakt på gaupe. En tydeligere soneforvaltning innenfor yngleområdene for jerv og gaupe enn dagens praksis vil derfor mest sannsynlig være konfliktdrivende.

4.3 Forvaltningsplan og forutsigbarhet

Gir dagens forvaltningsplan større forutsigbarhet? Tydelig soneforvaltning på bjørn gir større forutsigbarhet. Spesielt gjelder dette i forhold til behandlingen av søknader om skadefelling,

men også i forhold til bruken av forebyggende tiltaksmidler. Større fysiske tiltak som f.eks. rovdyravvisende gjerder kan forvente positiv behandling når tiltaket gjennomføres innenfor yngleområdet for bjørn.

Sonering gir i utgangspunktet bedre forutsigbarhet. Blant annet blir de fleste ynglingene av jerv utenfor yngleområdet tatt ut/prøvd tatt ut av Statens naturoppsyn, etter oppdrag fra Miljødirektoratet. Rovviltnemndas prinsipp om at kvote i utgangspunktet ikke skal være en begrensende faktor ved kvotejakt på gaupe og lisensfelling av jerv utenfor yngleområdet er også en faktor som gir forutsigbarhet. For gaupe, der kvotejakta alltid har vært effektiv, vil dette være vanskeligere å praktisere når bestanden er ned på bestandsmålet på 12 familiegrupper enn tidligere når bestanden lå langt over bestandsmålet.

De fylkesvise bestandsmålene har også bidratt til forutsigbarhet. Blant annet har forvaltningsplanen hatt som målsetting å dreie bestanden av gaupe fra Nord-Trøndelag og sør- og vestover til Sør-Trøndelag og Møre og Romsdal. Dette har man lyktes med, og i 2016 var familiegruppene av gaupe i regionen fordelt i henhold til de fylkesvise bestandsmålene i forvaltningsplanen. I 2016 var ynglingene av jerv også svært nær de fylkesvise delmålene, med 4 ynglinger i Nord-Trøndelag (på mål) 3 ynglinger i Sør-Trøndelag (på mål) og 4 ynglinger i Møre og Romsdal (1 over mål). 7 av de 11 registrert ynglingen av jerv i region var innenfor områdene med mål om yngling.

Selv om forvaltningsplanen har gitt noe forutsigbarhet for brukerne så er det rom for ytterligere forutsigbarhet i framtiden. Særlig er det behov for å se nærmere på hvordan en kan bli bedre på skadefelling (gjentatte innspill på dette i de fleste høringsuttalelsene). Prioriteringer og bruken av FKT-midler er også noe som må klargjøres i ny plan. Departementet har startet en prosess med å kartlegge potensialet for tidlig nedsanking av sau i yngleområdene for jerv. Rovviltnemnda har, sammen med fylkesmennene, gjennomført en slik kartlegging av potensialet for tidlig nedsanking, noe som blir et viktig kunnskapsgrunnlag når revidert forvaltningsplan utarbeides.

Hele forvaltningsplanen kan med fordel strammes opp, og i større grad tydeliggjøre forvaltningsgrebene som gjelder i forbindelse med soneforvaltningen og for å oppnå de fylkesvise bestandsmålene. Rovviltnemndas ambisjoner og målsettinger med forvaltningsplanen må også komme tydeligere fram. For å redusere konfliktnivået opp mot beitenæringa er det særlig viktig å synliggjøre hvordan planen hensynstar den todelte målsettinga i planen.

5. Referanser

- Aarnes, S.G., Tobiassen, C., Brøseth, H., Bakke, B.B., Eiken, H.G. & Hagen, S.B.** 2016. Populasjonsovervåking av brunbjørn – DNA-analyse av prøver innsamlet i Norge i 2015. NIBIO Rapport Vol.: 2.: Nr.56, 2016.
- Bischoff, R. & Swenson, J.E.** 2010. Estimating the number of annual reproductions based on the number of female brown bears documented in Norway in 2008 and 2009. Skandinaviske bjørneprosjektet Rapport, 26s.
- Brøseth, H. & Tovmo, M.** 2016. Yngleregistreringer av jerv i Norge i 2016 – NINA Rapport 1291. 20s.
- Brøseth, H., Tovmo, M. & Nilsen, E.B.** 2016. Antall familiegrupper, bestandsestimat og bestandsutvikling for gaupe i Norge i 2016. NINA Rapport 1280. 26s.
- Krange, O., Odden, J., Skogen, K., Linnell, J.D.C., Stokland, H.B., Vang, S. & Mattisson, J.** 2016. Evaluering av regional rovviltforvaltning – NINA Rapport 1268. 190s.
- Linnell, J.D.C., Støen, O-G., Hansen, I., Eilertsen, S., Flagstad, Ø., Gervasi, V., Brøseth, H., Swenson, J.E. & Odden, J.** 2015. Utredning om endring i yngleområdene for jerv og bjørn i rovvilt region 6 – NINA Rapport 1123. 36s.
- Representantforslag 163 S (2010-2011).** 2011. Rovviltforliket – endringer i forvaltningen av rovvilt.
- Rovviltnemnda i region 6 Midt-Norge.** 2013. Forvaltningsplan for rovvilt i region 6 – Møre og Romsdal, Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag. Fylkesmannen i Nord-Trøndelag, Miljøvern avdelingen. Rapport 2013-4. 37s.
- Strand, G-H. (red).** 2016. Rovviltbestandenes betydning for landbruk og matproduksjon basert på norske ressurser. NIBIO Rapport. Vol. 2. nr. 63.
- Tobiassen, C., Brøseth, H., Bergsvåg, M., Aarnes, S.G., Bakke, B.B., Hagen, S. & Eiken, G.** 2011. Populasjonsovervåking av brunbjørn 2009 – 2012 – DNA-analyse av prøver innsamlet i Norge i 2010. Bioforsk Rapport. Vol. 6 Nr. 49.

Nettsteder:

www.rovbase.no

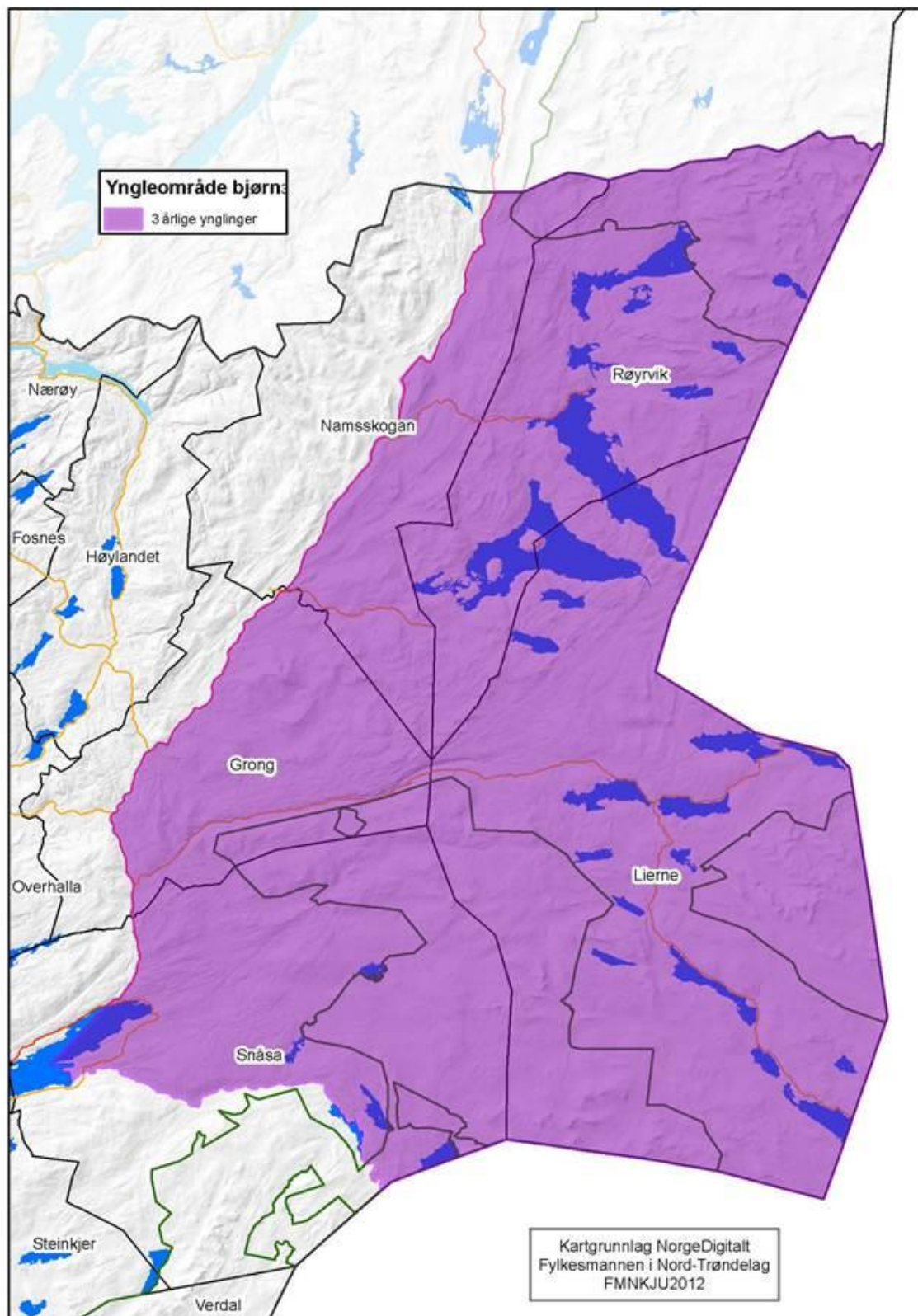
www.rovdata.no

www.reindriftno.no

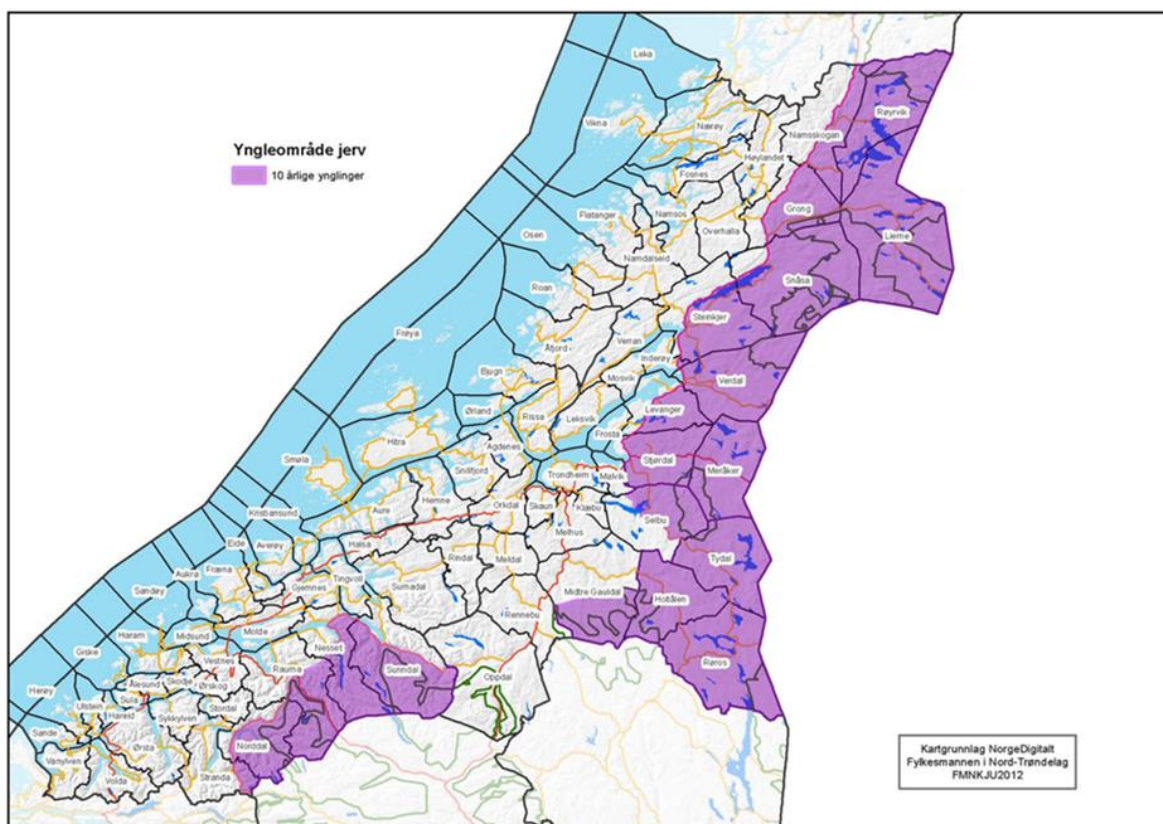
<https://qa.landbruksdirektoratet.no/no/reindriften/reindriftsavtalen/ressursregnskap>

6. Vedlegg

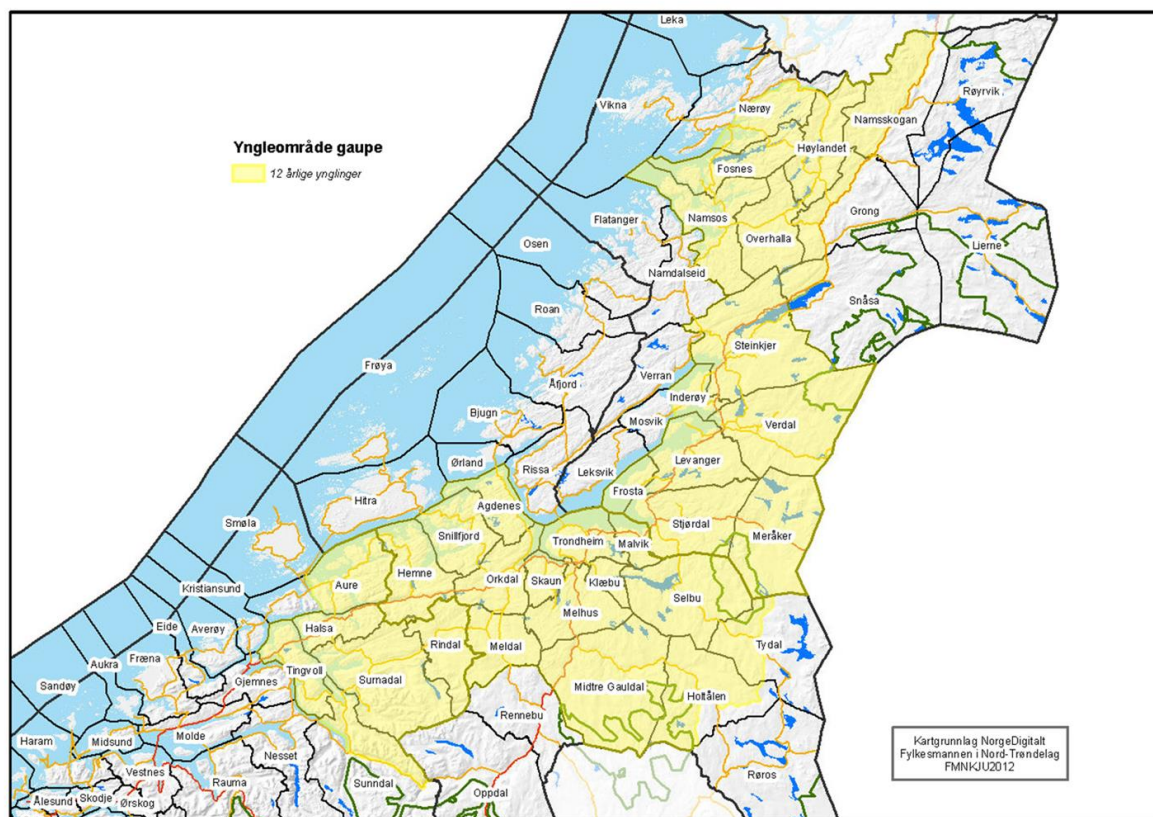
6.1 Forvaltningsområdet for bjørn i gjeldende forvaltningsplan

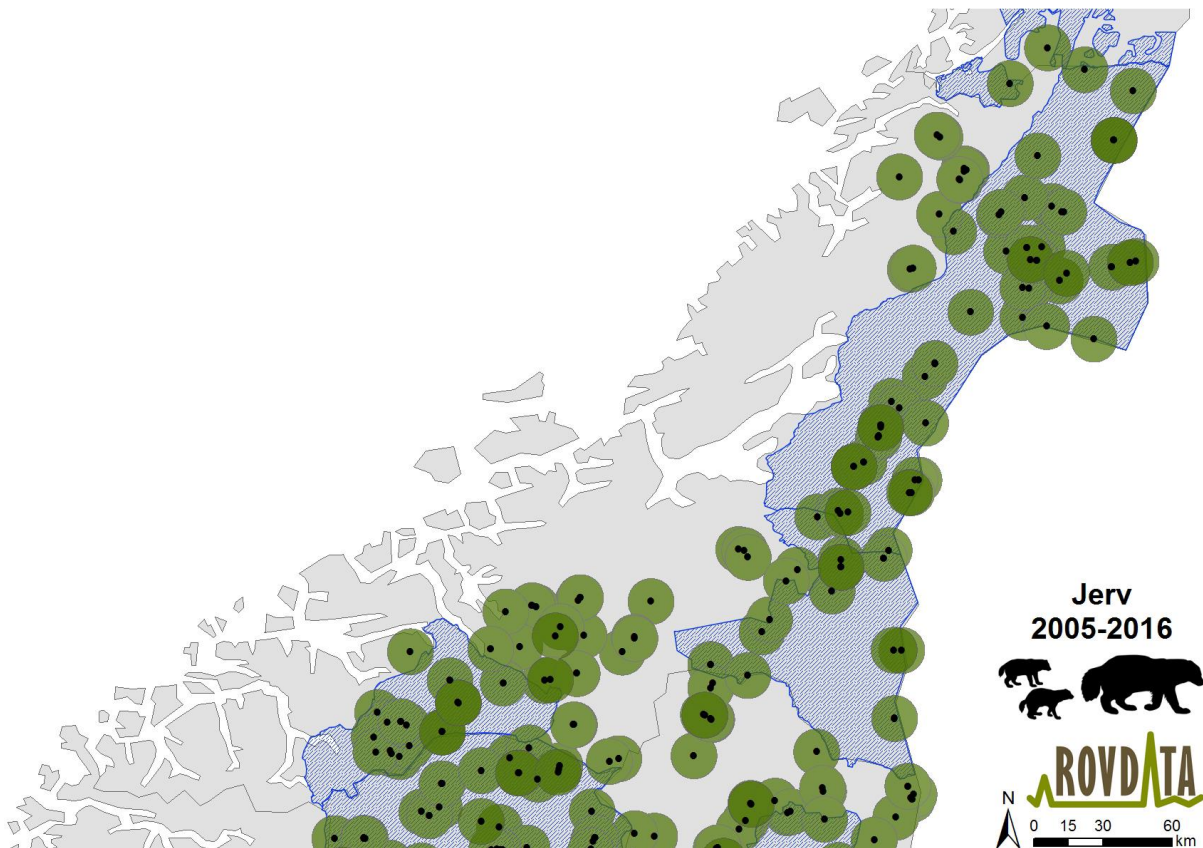
6.2 Forvaltningsområde for jerv i gjeldende forvaltningsplan

6.3 Forvaltningsområde for gaupe i gjeldende forvaltningsplan

6.4 Kart - dokumenterte og antatte ynglinger av jerv i perioden 2005 – 2016

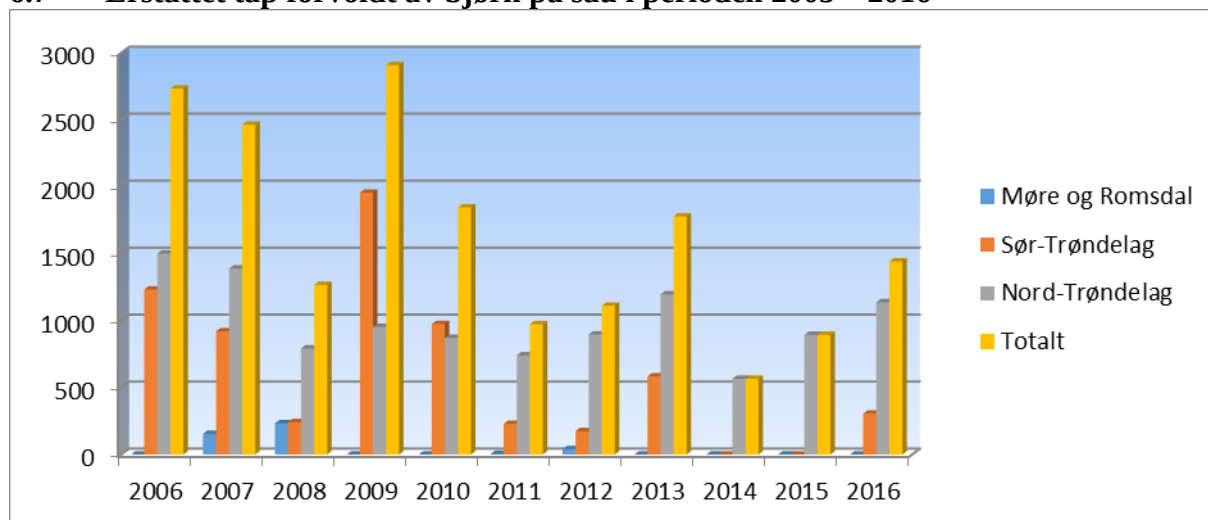
6.5 Kart - dokumenterte og antatte familiegrupper av gaupe i perioden 2005 – 2016

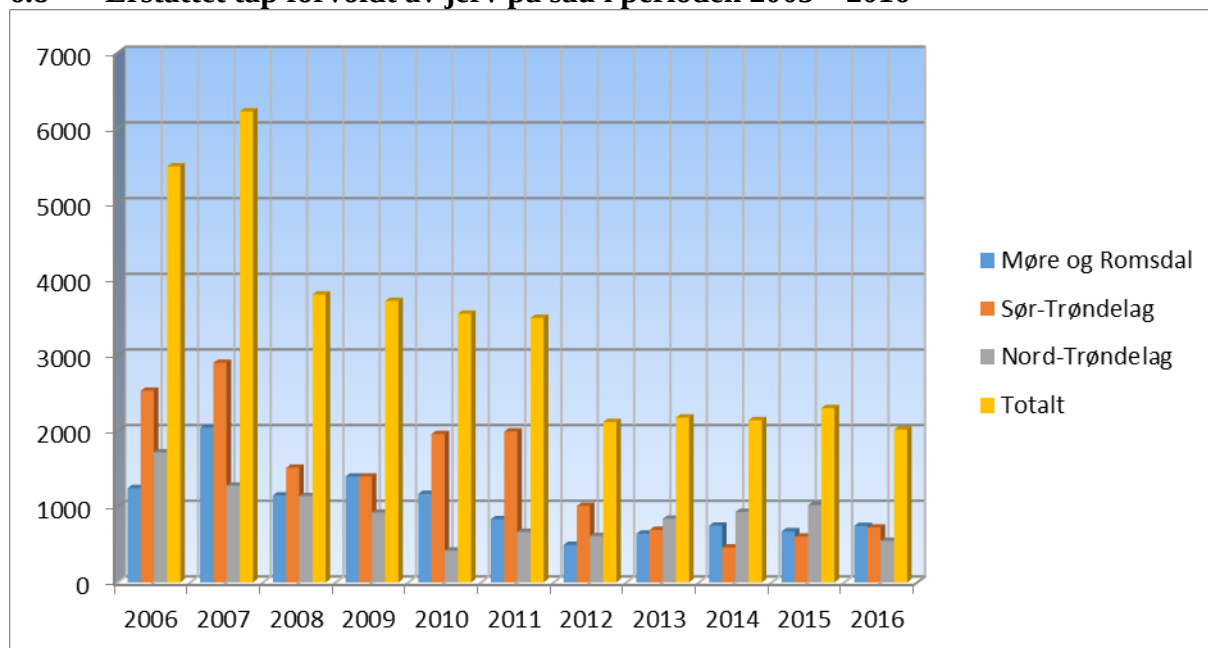
6.6 Kart over reinbeitedistriktene i region 6 Midt-Norge

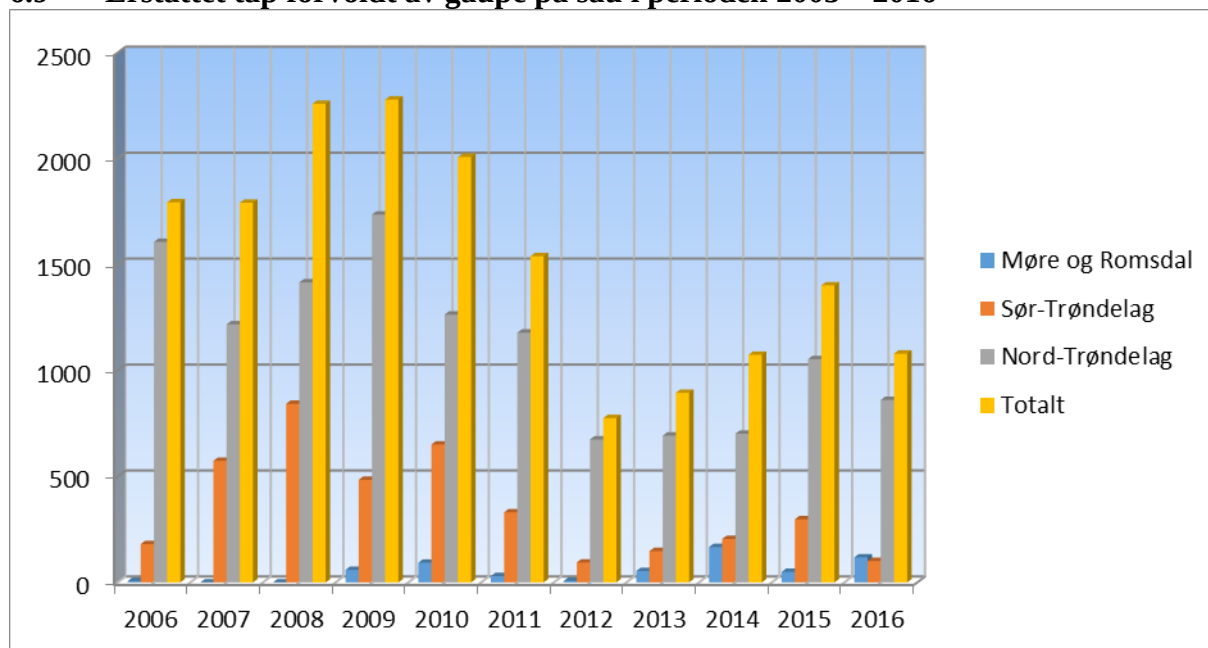
6.7 Erstattet tap forvoldt av bjørn på sau i perioden 2005 – 2016

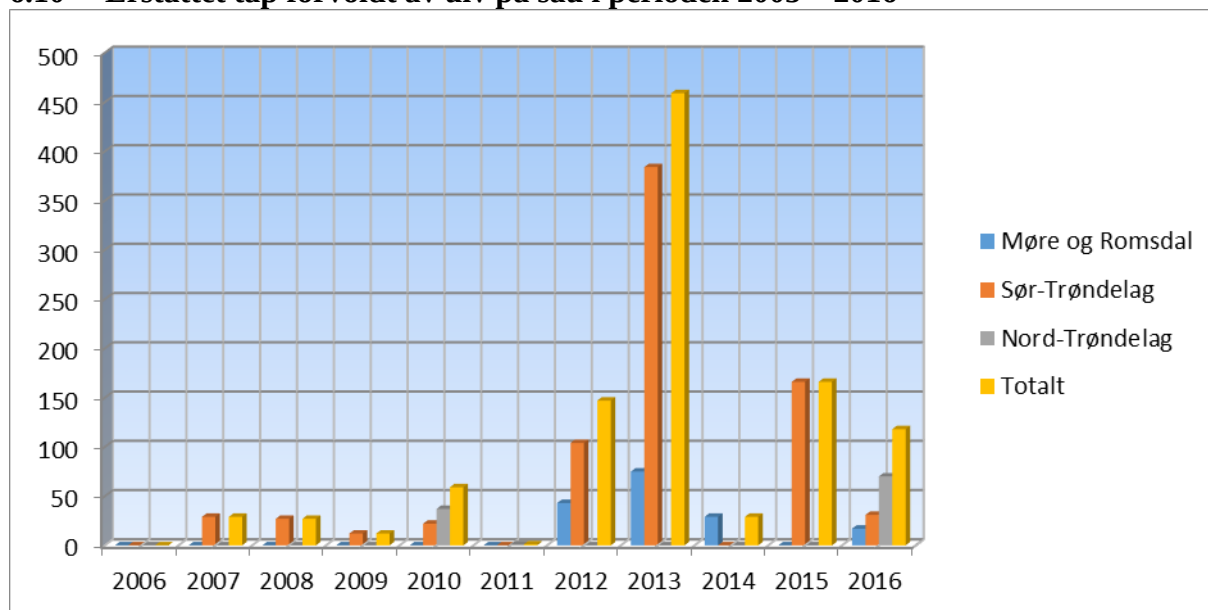
6.8 Erstattet tap forvoldt av jerv på sau i perioden 2005 – 2016

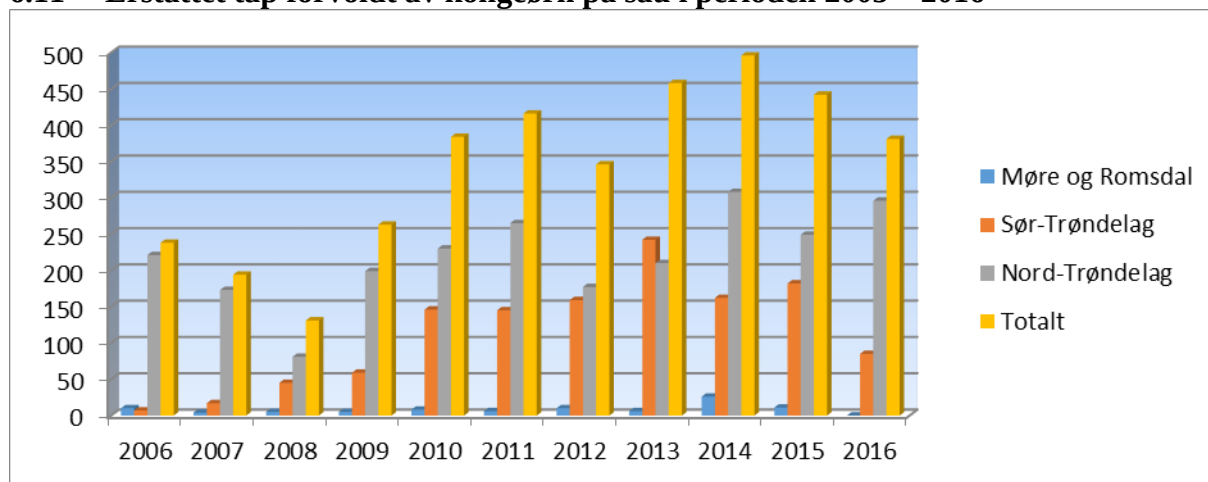
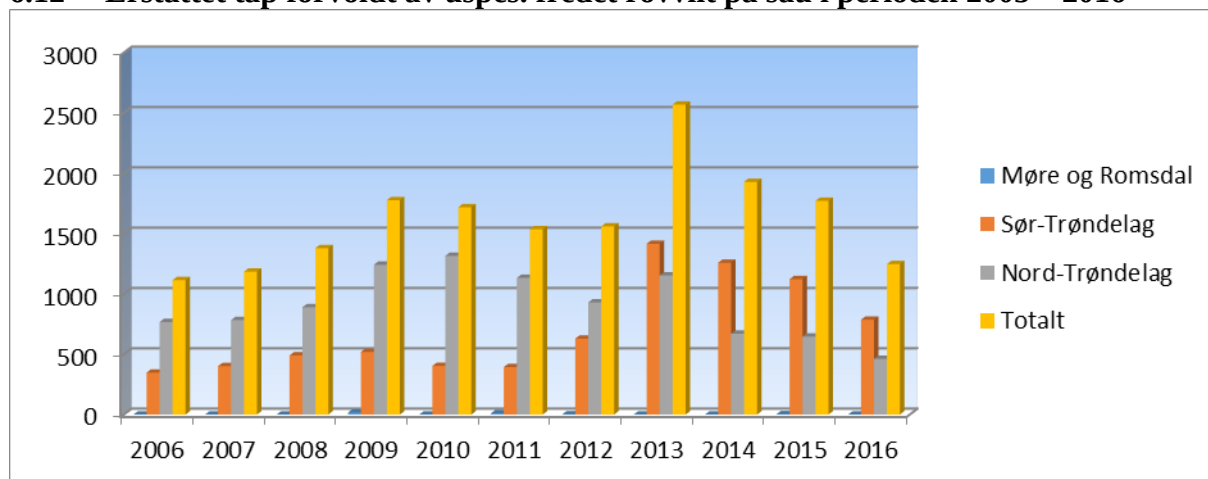

6.9 Erstattet tap forvoldt av gaupe på sau i perioden 2005 – 2016

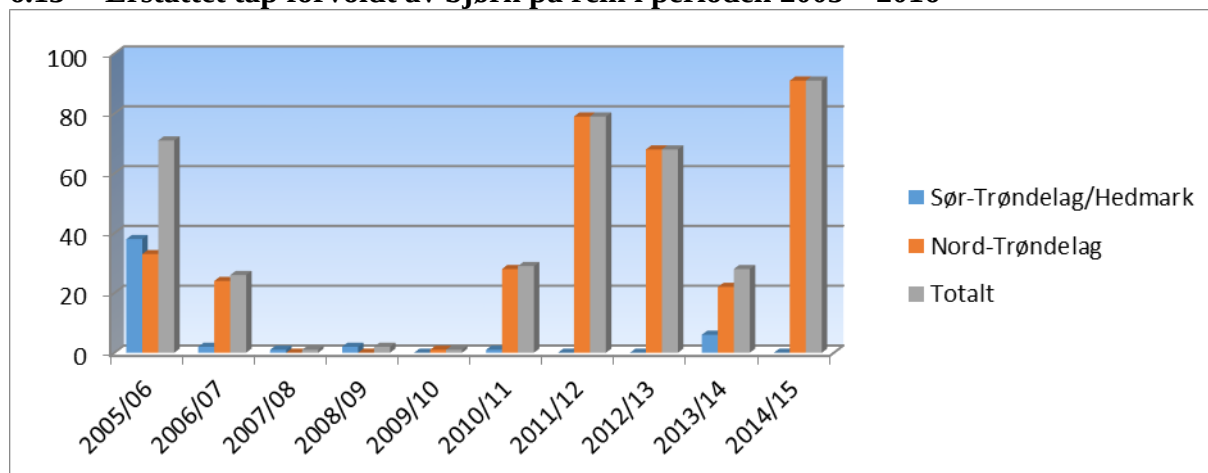

6.10 Erstattet tap forvoldt av ulv på sau i perioden 2005 – 2016

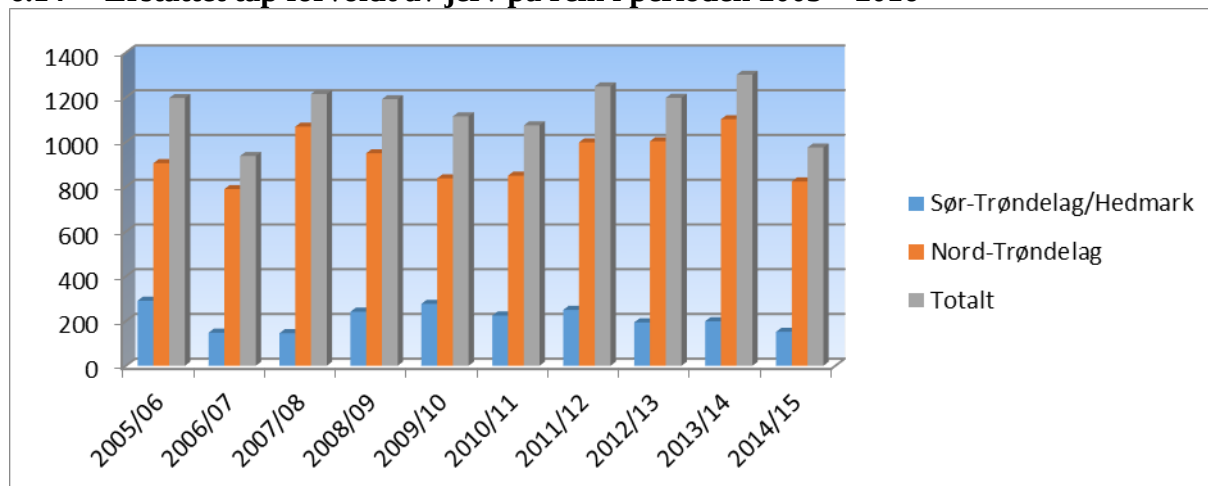

6.11 Erstattet tap forvoldt av kongeørn på sau i perioden 2005 – 2016**6.12 Erstattet tap forvoldt av uspes. fredet rovvilt på sau i perioden 2005 – 2016**

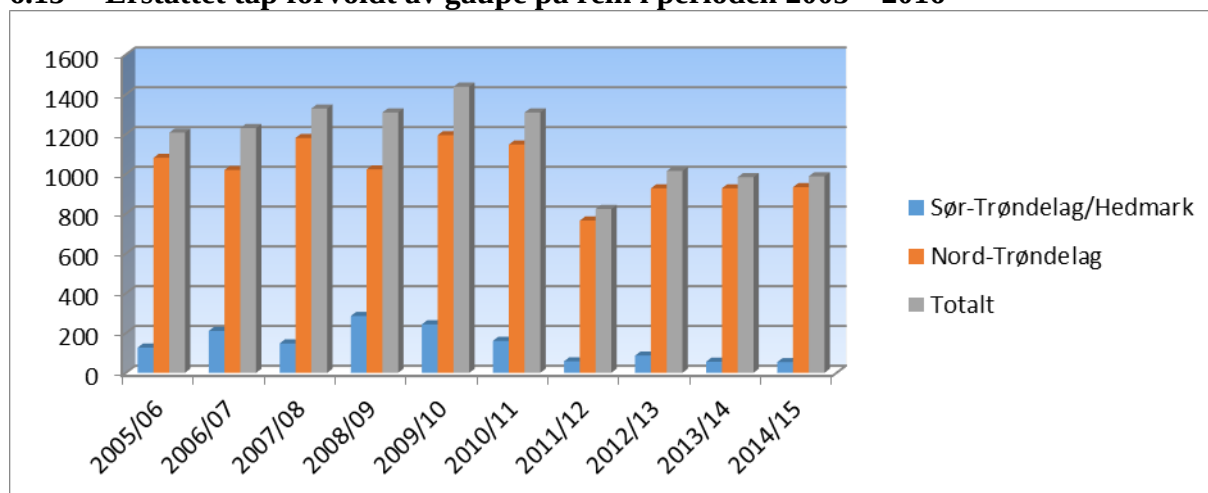
6.13 Erstattet tap forvoldt av bjørn på rein i perioden 2005 – 2016

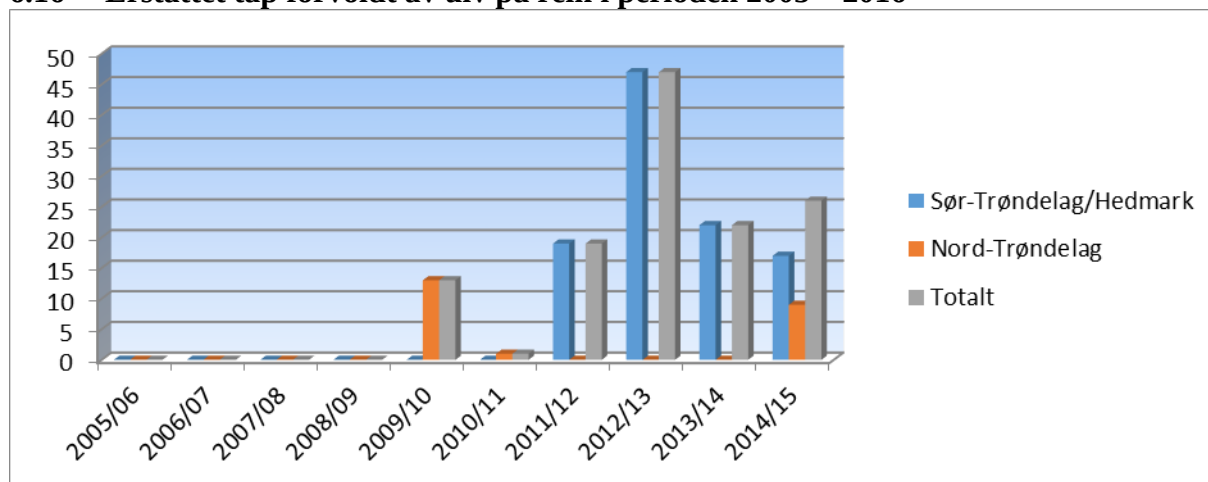
6.14 Erstattet tap forvoldt av jerv på rein i perioden 2005 – 2016

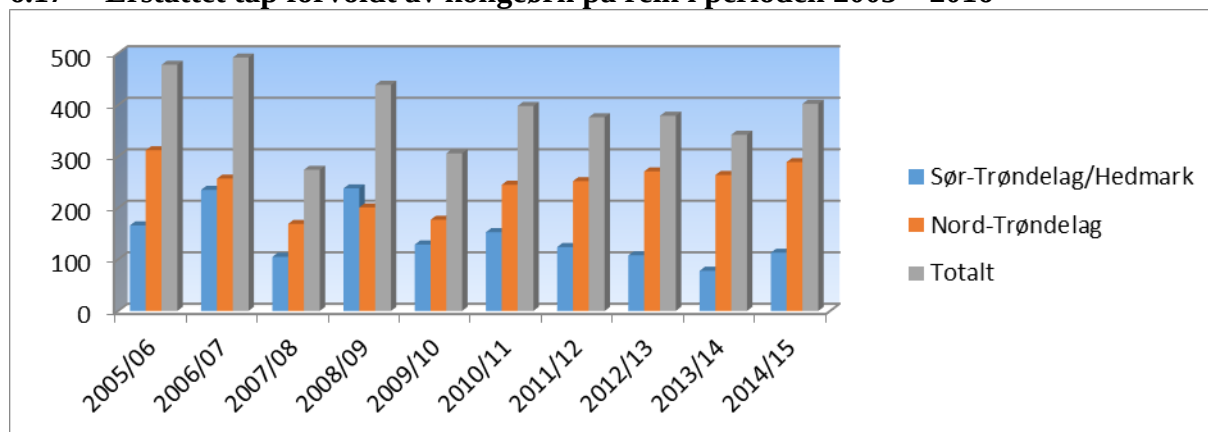
6.15 Erstattet tap forvoldt av gaupe på rein i perioden 2005 – 2016

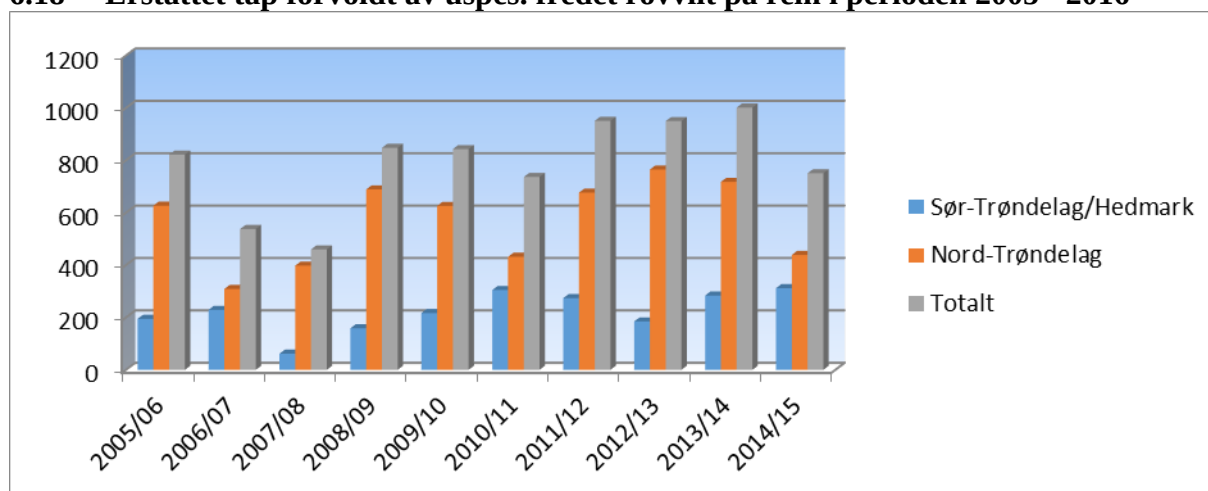
6.16 Erstattet tap forvoldt av ulv på rein i perioden 2005 – 2016

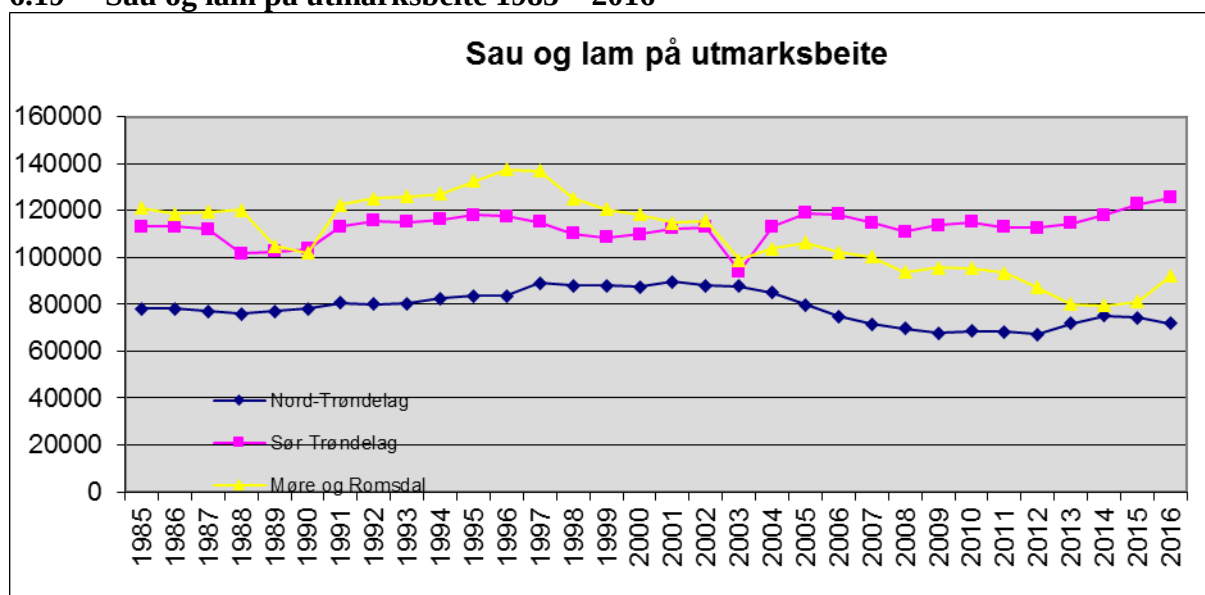
6.17 Erstattet tap forvoldt av kongeørn på rein i perioden 2005 – 2016

6.18 Erstattet tap forvoldt av uspes. fredet rovvilt på rein i perioden 2005 - 2016

6.19 Sau og lam på utmarksbeite 1985 – 2016

6.20 Tapsprosent på sau og lam 1970 – 2016

